

С. ЕСЕНИН

ГУЛАФШОН

Р 2
Е 82

Есенин Сергей

Е 82 Гулафшон. (Шеърҳо. Савтҳои форсӣ. Достонҳо. Тарҷ.) Душанбе, «Ирфон», 1977.

208 с.

«Гулафшон» дуҷумин маҷмӯаи шеърҳои шоири шаҳри рус Сергей Есенин ба забони тоҷикӣ буда, нисбат ба яқумӣ хеле мукамал аст ва беҳтарин сурудаҳои ӯро дар бар мегирад.

Мутарҷимон хеле кӯшидаанд, ки ҳар як шеъри шоирро, он сон, ки худӣ ӯ нигоштааст, ба тоҷикӣ гардонанд ва рӯҳи ашъорашро нигоҳдоранд.

«Гулашфон» тӯҳфаи навест ба дӯстдорони ашъори дилангези Сергей Есенин.

Есенин Сергей

Пора цветения.

Р 2

Е $\frac{70402 - 699}{M501 (13) - 77} - 77$

© Нашриёти «Ирфон», 1977.

МУЪЦИЗАИ ШЕЪР

«Гулафшон» дуҷумин маҷмӯаи шеърҳои шоири мумтози рус Сергей Есенин ба забони тоҷикӣ буда, нисбат ба яқумӣ хеле мукамал аст ва беҳтарин сурудаҳои шоирро дар бар мегирад. Бори аввал ба тоҷикӣ асарҳои С. Есенин соли 1965 бо номи «Савтҳои форсӣ» дар тарҷумаи Лоиқ ба таъъ расида буд. Холо аз вақти нашри аввали тарҷумаи шеърҳои С. Есенин ба тоҷикӣ дувоздаҳ сол гузаштааст.

Маҷмӯаи нави шоирро Лоиқ ва Бозор Собир ба тоҷикӣ гардондаанд.

Комилан табиист, ки осори Есенин барои шоирони ҷавон намунаи ибрат аст ва диққати онҳоро бегуфтугӯ ба худ ҷалб накарда наметавонад. Хосияти ҳар як асари асили адабиёт ва санъат низ дар ҳамин мебошад ва он фаҳмост. Лекин майлу рағбати шоирони тоҷик ба эҷодиёти С. Есенин заминаи дигаре ҳам дорад, ки зикри он ин ҷо бисёр муҳим аст. Ин замина, ба фикри мо, ҳамоно аз созгор омадани мундариҷаи ҷустуҷӯҳои адабии шоирони ҷавони тоҷик ба рӯҳияи эҷодиёти шоири номии рус иборат мебошад. Мулоҳизаи мазкурро гуфтаи зерини Лоиқ тасдиқ мекунад: «Баъд аз Есенин ман Гёте, Гейне, Уитменро тарҷума кардам, вале Есенин то ҳанӯз бароям аз ҳама наздиктар ва созгортар аст. Масалан, тарҷумаи Гёте меҳнат аст, тарҷумаи Есенин илҳом». Аҷибаш он аст, ки Лоиқ ва Бозор Собир ҳар як боз дар навбати худ аз мероси бои Есенин шеърҳои баъри худ писандидаро интихобан тарҷума намудаанд. Майли яқумӣ ба шеърҳои сирф реалистӣ ва граҷданиӣ

шоир, мотивҳои фочиаангези он нисбатан бештар бошад, таваҷҷӯҳи дуҷумӣ ба шеърҳои рӯҳи романтикӣ дошта ва ашиқонаро тарабангез зиёдтар аст.

Сергей Есенин дар арафаи Революцияи Октябр ва солҳои 20-уми асри XX зиндагӣ ва эҷод кардааст ва мисли ҳамаи санъаткорони ҳақиқӣ сарояндаи воқеияти давраш мебошад. Адабиёти ибтидои асри XX ва солҳои 20-уми рус бошад, мавзӯ ва ғояҳои муайяни хурдош. Лоик ва Бозор Собир ҳамдаври он буда, ғайрияти эҷодии онҳо аз ҷараёни адабии муосири тоҷик ҷудо нест.

Нуқтаи пайванде, ки миёни онҳо вучуд дорад, он аст, ки ҳар сеи ин шоирон фарзанди деҳқон буда, дар деҳа ба дунё омадаанд ва якумӣ замони гардишҳои бузургӣ иҷтимоиро ба сар бурда бошад, дуи дигар имрӯзҳо шохиди бевоситаи он мебошанд. С. Есенин, ки бино ба гуфтаи Ю. Прокушев ҳаёти Руси деҳқониро амиқ медонист ва бо зиндагии деҳқони рус алоқаи мустақкам дошт, давраи ба ҳаёти нав қадам мондани деҳқони Рус ва мустақкам гаштани соҳти социалистиро дар он дида бошад, Лоик ва Бозор Собир дар давраи ба зинаи нави тараққиёт—социализми мутараққӣ гузаштани ҷамъияти мо ва дар замони инқилоби бемислумонанди илмӣи техникӣ зиндагӣ доранд. Барои онҳо ҳам, ҷунон ки як вақтҳо барои С. Есенин тақдирӣ Руси деҳқонӣ азиз буд ва ўро ба ташвиш меовард, тағйироту табаддулоте, ки имрӯзҳо дар маишат ва маънавиёти аҳли деҳоти тоҷик бар асари дигаргунҳои куллии давр ба вучуд меояд, бегона нест ва нисбат ба он бетараф буда наметавонанд.

Албатта фаромӯш набояд кард, ки ба масъалаи деҳот ва тақдирӣ он, ки ҳаёт ҳаллашро дар марҳилаҳои гуногуни таърих, аз ҷумла дар солҳои 20-ум ва 60—70-ум ба миён гузоштааст, С. Есенин ва шоирони тоҷик як ҳел муносибат накардаанд ва карда ҳам наметавонистанд. Ҷунки зоҳиран агарчи масъала як аст, вале моҳиятан он дар ҳар марҳила дигар мебошад. Агар С. Есенин, ҷунон ки худ меғӯяд, революцияро ба таври худ, ба майли деҳқонӣ қабул карда, гоҳо ба тақозои зиддияти ҷаҳонбинӣ аз тақдирӣ деҳоти Рус ба таҳлука афтода, дар шеърҳои ҳасратангезу ҳузнорвар суҳан ронда бошад, манзараҳои дилрабои деҳа ва меҳнати фидокоронаи аҳ-

ли он барои Лоиқу Бозор Собир манбаи илҳом ва шодмонист.

Ягонагии баромади иҷтимоӣ, маҳалли таваллуд ва сарчашмаи майлу завқе монандии замони зиндагӣ ва вазифаҳои эҷодӣ ба зухури мавзӯ ва мазмунҳои муштарак дар эҷодиёти шоирони мазкур сабаб шудааст. Меҳру садоқати беандозаи фарзандӣ ба зодгоҳ, ба сарзамини худ, дилбохтагии тамома ба табиати зебои он, гузашти умр, ёди бачагӣ, ёди падару модар, ёди деҳаву ҳамдеҳагон, ёди айёми беғамиву ишқварзиҳо на танҳо мундариҷаи ғоявию бадеии эҷодиёти С. Есенинро ташкил медиҳад, балки аз мавзӯҳои асосии шеърҳои шоирони тоҷик Лоиқ ва Бозор Собир низ мебошад.

С. Есенин, ки барояш, бино ба гуфтааш, меҳри Ватан аз ҳама асосист ва ўро беш аз ҳама азобу машаққат додааст, ҳамеша, дар ҳама ҷо ғами сарзамини русро хӯрда, аз он ёд овардааст ва дар борааш бо гармию нармии нотақрор сухан рондааст. Орзуи ягонааш он будааст, ки дар ватани маҳбубаш хок шавад:

Агар хоҳӣ, ки ман осуда мирам,
Маро мон дар ватан бо ҳамватанҳо;

байти зерин катибаи санги гӯраш бошад:

Буд ҷону дили ӯ меҳри ватан —
Ҳамчунон майкадае майзадаро.

Шоирони тоҷик Лоиқ ва Бозор Собир эҷодиёташон гувоҳаст, ки аз назми С. Есенин, ки анъанаҳои пешқадаи адабиёти классикии русро дар худ дорад, дарси муҳаббат ва садоқат ба зодгоҳи худ, ба сарзамини худ, ба Ватанро нағзтар омӯхта, ба зиндагӣ ва одамон амиқтару бовусъат ва воқеъбинона назар мекардагӣ шудаанд ва дар эҷоди шеърҳои зиёди худ аз сурудҳои ӯ илҳом гирифтаанд. Барои мисол, мо аминем, ки мутолиаи тарҷумаи шеърҳои машҳури С. Есенин «Мактуб ба модар» ба Лоиқ дар офаридани шеъри «Ба модарам» ва умуман тамоми силсилаи модарномашон илҳом бахшидаанд.

Чизи дигаре, ки шоирони номбурдари ба ҳам қарин гардонидааст, лирик будани онҳо ва ба тарзи тафакку-

ри бадени халқ, аз он ҷумла ба забони ширадору образноки халқӣ майли тамом доштанашон аст.

С. Есенин худаш таъкид кардааст, ки хонанда дар шеърҳои ӯ бояд пеш аз ҳама ба «эҳсосоти лирикӣ ва образноки» диққат диҳад. «Ман ин образро набофтаам,— мегӯяд, ӯ,— вай асоси рӯҳ ва диди рус буд ва ҳаст. Аммо ман онро бори аввал инкишоф додам ва санги бунёди шеърҳои худ қарор додам». Шеърҳои Есенин аз бисёр ҷиҳат ба назми асли халқӣ монанд мебошад ва ин тасодуфӣ нест. Худи шоир ба забон омадааст, ки «ба шеърҳои аз тақлиди частушкаҳо шурӯъ намудам». Аҷибаш он аст, ки аввалин китобе низ, ки ӯ меҳост ба нашр ҳозир намоёнд, маҷмӯаи фаҳлавиёти Рязань буд. «Умуман шеъри Есенин,— мегӯяд Лоик — ба лирикаи халқии тоҷикӣ, махсусан ба дубайтаҳои он наздик аст. Таркибҳо, андешаҳо ва образҳои ба таври ҳайратовар ба ҳам монанд вомехӯранд».

Равшан аст, ки шеъри С. Есенин он майлу рағбати Лоик ва Бозор Собирро, ки аз ибтидо ба назми пурбуранг ва ширадори халқӣ доштаанд, бештар гардонда, онҳоро ба нағзтар омӯхтани эҷодиёти халқ ва забони зиндаи он ҳидоят кардааст.

Ҳамин тавр, таҷрибаи тарҷумани ашъори латифи шоири рус С. Есенин барои шоирони тоҷик аз ҷумла Лоик ва Бозор Собир ба мактаби ҳақиқии омӯзиши адабӣ табдил ёфтааст ва дар навбати худ ба воситаи эҷодиёти наваҷодаи нави реалистии онро боз ҳам мустаҳкамтар намудааст. Тамоми боигарии ғоявию бадени шеъри Лоик ва Бозор Собирро аз мероси С. Есенин ҷустан кори беҳудааст ва мо ҳам ҳаргиз ин ниятро надорем. Мо фақат ба яке аз сарчашмаҳои омӯзиши онҳо қарор гирифта ни шеърҳои адаби мазкур ва аз онҳо таъсири бобаракат бардоштанашонро таъкид карданием. Зотан, табиати шеърҳои С. Есенин ҳаргиз тақлидро тақозо намекунад ва таъби Лоик ва Бозор ҳам ба чунин кор майл надорад. Есенин наваҷодии наваҷодиро писандида, аз эҷодкорон овози хоси худ доштанро талаб мекунад:

Лоикал мисли ғук агар хонӣ,
Бо дилу дарду шеваи худ хон.

Бехтарин намунаҳои тарҷумаи шеърҳои Есенин, ки хушбахтона, қисми асосии маҷмӯаи «Гулафшон» ро ташкил додааст, ба назар чун шеъри тоҷикӣ мерасад ва бемуҳобот, қас як муддат аз русӣ будани асли онҳо фаромӯш мекунад. Чунончӣ:

Ту гуфти: Саъдии оқил
Фақат аз сина мебӯсид.
Худоро, сабр кун охир,
Зи ман ҳам он тавонӣ дид.

Душвории тарҷума ғолибан дар он аст, ки ҳар як забон қоидаву қонунҳои махсус ва қолабҳои адабии баърои худ муносиб дошта, тарзи тафаккури бадеии адибони миллатҳои гуногун аз ҳам фарқ мекунад. Аз ин рӯ мутарҷимро зарур аст, ки асари адабиро тавре тарҷума намояд, ки ҳамаи он монеаҳоро аз миён бардошта бошад ҳам, лаззати асли ва қимати ҳақиқии онро ба забони дигар нигоҳ дошта бошад. Хушбахтона, шеърҳои С. Есенин хусусан баъри қасоне, ки онҳоро ба забонҳои Шарқ аз ҷумла тоҷикӣ мегардонанд, мадад мерасонад. Чунки тафаккури бадеии шоир, ҳамон тавре ки худӣ ӯ дар шеъри «Ба шоирони Гурҷистон» эътироф менамояд ва аз сурудаҳояш ҳам равшан бармеояд, ба тафаккури бадеии мо наздик аст:

Ман аз мулки шимолам —
Бо шумо ёру бародар!
Шоирон дар асл ҳамхунанд.
Ва ман ҳам осӣёям
Ба кирдорам, ба афкорам,
Ба ашъорам.

Ба тафаккури бадеии Шарқ наздик будани шеърҳои С. Есенин аз омӯзиши адабиёти қадимӣ ва бои форсу тоҷик, қитъаву ғазалҳои Саъдию Ҳофиз, маснавию рубоӣҳои Фирдавсию Хайём ва шиносоии бевоситааш бо баъзе аз мамлакатҳои Шарқ, аз ҷумла Самарқанду Бухоро сар задааст. Дилбохтагии ӯ ба адабиёти форсу тоҷик ва сарзамини шоирхези он ба дараҷае буд, ки шаш маротиба, такрор ба такрор, бо вучуди бебарорихи пай дар пай, кӯшиш намудааст, ки ба Шероз рафта, хокдони му-

қаддаси Саъдию Ҳофизро зиёрат намояд. «Меҳоҳам ба Шероз равам,— навиштааст ў ба дўсташ. Охир дар он чо ҳамаи беҳтарин ғазалсароёни форс таваллуд шудаанд». Агарчи бо сабабҳои воқеӣ Есенин ба зодгоҳи шоирони бузурги форсу тоҷик шахсан сафар карда натавонист, лекин ба мисли Гёте ва Пушкин ба он «кишвари тараб» сафари рӯҳонӣ намуд ва чун ҳосили он силсилаи шеърҳои машҳури ў «Савтҳои форсӣ» ба вучуд омад.

«Савтҳои форсӣ»-и С. Есенин мисли «девори Ғарбу Шарқ»-и Гёте ва «Пайравӣ аз қуръон»-и А. С. Пушкин комёбии эҷодии муаллиф буда, намунаи равшани таркиби ғарбию шарқӣ дар адабиёти умумидунӣ мебошад. Муҳаққиқи эҷодиёти шоир В. Белоусов барҳақ навиштааст, ки «Агар Есенин чизи дигаре наменавишт ҳам, силсилаи савтҳои форсӣ кифоя буд, ки номи шоир ҷовидон бимонад». «Савтҳои форсӣ» намунаи барҷастаи пайравии эҷодкорона ба осори шоирони бузурги гузашта мебошад.

Сергей Есенин ҳанӯз соли 1924 пешгӯӣ карда буд, ки рӯзе мерасад, ки мардумони гуногунмиллату гуногунзабон, ҳамдигар ҳамзабон мешаванд ва ба бегонагиро ноҷӯриашон лабханд мезананд:

Замонҳо ҷумларо талқон бисозанд,
Гузар созанд рӯзон аз пай ҳам,
Забону шеваҳои ғайр рӯзе
Шавад дар як забони нав мучассам.
Нависад солнома чун хирадманд,
Ба ин ноҷӯрии мо карда лабханд.

Ҳоло, хушбахтона, ин айём фаро расидааст. Дар мамлакати мо, ки процесси азими ба ҳам наздикшавии миллатҳои гуногун ва адабиётҳои мухталиф давом дорад, мафҳуми ягонаи халқияти советӣ ва характери советӣ ба вучуд омадааст. Дар процесси мазкур роли адабиёти сермиллати советӣ, аз ҷумла эҷодиёти саропо гуманистонаю интернационалистонаи шоири бузурги рус С. Есенин калон аст. Номи чунин адибон ва осори пурбаҳояшон асрҳои аср дар дили мардуми зебопарасту дӯстпарвари дунё боқӣ хоҳад монд.

Абдунабӣ Сатторов

ШЕЪРХО

* * *

Бо раҳи вайронае беихтиёр
Ашкрезон ман равонам аз ватан.
Меғ байни марғзорон тор-тор
Тӯрбофӣ мекунад дар роҳи ман.

Пеши чашмонам сияҳ афтодааст
Сояи ҷангал чу рӯмоли сиёҳ...
Дар дили ман аз ватан ғамбодааст,
Чунки худ ғам меҳӯрад монанди мо...

Мебарад ёди маро абри баҳор,
Месарояд талх ғайтунрони ман:
«Бас ки мемирам дар ин зиндони тор,
Мурдаи зорам намеёбад кафан».

* * *

Хонадони падарӣ омадаам,
Деҳаро менигарам, бетоб аст.
Тумани чингиламӯи пурнам
Дар паси бому дари ӯ хоб аст.

Аз ҳаво мегузарад печида
Абр чун мӯи сафеди пирон.
Офтоби сари талро дида
Мешавад чашми кабудам гирьён.

Аз калисо ба замин мерезад
Сояи тираи ҳузнровари шом.
Ҳамчу оҳи дили ман меҳезад
Шафақи охирин аз гӯшаи бом.

Мекунам ёд дар ин соатҳо
Аз каму кӯтаҳи деринаи хеш.
Осиёсанги гарони русто
Мекунад байни хаёлам нолиш.

Сари ҳар шомӣ сияҳ ман ғамгин,
Одами гумшудае меҷӯям.
Аз паси буду набуди дерин
Ашк дар дида дуо меғӯям.

* * *

Нагардад мурғи ку дар марғзорон,
Ки ӯ аз мавҷи даръё меҳӯрад об.
Ба мӯи ҳамчу ҷавдори ту алъон
Тамошо мекунам аз равзани хоб.

Надонам барф буд ё меваи тар
Баёзи гардан аз оби ҷавонӣ.
Ба ёдам ҳаст мекардам баробар
Туро ман бо ғуруби арғувонӣ.

Даруни чашми зебои кабудат
Замоне кишти армон дида будам.
Ба ҷуз номи ту дар боби муҳаббат
Суруди ошиқӣ наштида будам...

Дар он соат, ки поён меравад рӯз,
Шафақ гул меканад дар гӯшаи бом,
Ба гӯшам аз ту меҳонад ҷигарсӯз
Ғаҳе обу ғаҳе шаббодани шом.

Бимон, дар гӯши ман хонанду хонанд
Ду ин ҳамсӯҳбати танҳои ман.
Бимон, ҷуз боду боронҳо надонанд
Дили моро дар ин дунёи равшан...

ТИРАМОҲ

Ба Р. В. Иванов

Мезанад дум, мезанад сум,
Медавад, ёлаш парешон,
Аспи раҳвори хазонрез
аз миёни марғзорон.

Аз даҳонаш мепарад кафк —
Мешавад кафк абри гирён,
Мерасад овози наълаш раҳ ба раҳ
аз ҷӯи борон.

Аз шамоли ёли зардаш,
Беша меларзад саросар.
Барг мерезад ба ҳар кӯй,
Барг мерезад ба ҳар дар.

Мешавад ин дам намоён
аз лаби сахрою дарё
Хӯшаи сурхи ғубайро,
Чун қароҳатҳои Исо.

* * *

Ҳавои Рус боронист,
Заминаш бӯи каҳ дорад.
Ман аз рӯзаш намеғӯям,
Шабаш як пора маҳ дорад.

Шукуфон лаб-лаби шудгор
Тумушкаш мурғи қу борин.
Ба шохи абри ӯ шабҳо
Авезон хӯшаи Парвин.

Ман аз бечорагӣ дилтанг,
Равонам сӯи саҳрояш.
Қабудӣ мекунад гандум,
Қабуд аст оби даръёяш.

Ваҳал аз ҳавр мебофад
Бароям хилъати пашмин.
Тамошо карда талҳоро,
Чу талҳо мешавам вазнин.

* * *

Эй Русь, кушой шахпаратро,
Дар зери парат ҳавои нав гир.
Саҳрои сухан бубин, ки ин ҷо
Нокарда касе ҳанӯз тасхир.

Аз домани сабзи марғзорон
Бо пайраҳаи гӯсолаву гов,
Роҳист ба маснади бузургон
Бечора суханвари ту Қольцов.

Дар даст чу тӯша поре нон,
Аз шарбати меваҳо лабаш хун,
Най мекашад ӯ чу подабонон
Бар тӯдаи ахтарони гардун.

Думболаи ӯ бародари ӯ —
Аз ҷумлаи шоирони сонӣ,
Пайроҳа гирифтааст некӯ
Аз дарғаҳи дайри рӯҳбонӣ.

Аз дашти Вытегра то ба Шуев
Сад ҷӯя кашид бо кафи по;
З-он пас ба тахаллуси Ключев
Шуд вирди забон Миколаи мо.

Чун одами меҳрубону ғамкор
Бар ӯ ҳама халқ дорад ихлос.
Аз шӯхрати хеш мекунад ор
Ин роҳиби порсои сартос.

Вопас мани ҷаъдмӯ равонам,
Чун аз паси кӯҳ аз паси ӯ.
Безории кӯчагарди беғам
Сар то қадамам валеқ хушрӯ.

Раҳ дуру дарозу кӯҳ баланд аст,
Бигашта аз ӯ наметавонам.
Маъзур, агар шуморамаш паст
Пинҳонӣ аз оламу аз одам.

Чон дар кафу бахт дар як сари мӯ,
Ман гар бирасам ба қуллаи ӯ,
Аз шавқ ба абр мезанам чанг,
Аз шодӣ ба моҳ мезанам санг.

Дар зумраи шоирон пас аз ман,
Як дастаи дигарест пуршӯр.
Овозаашон баланду равшан
Аз деҳа ба деҳа меравад дур...

Аз хору хас аст мисраи мо,
Маҷмуаи мост фарши чӯбин.
Чун шир-шири барф дорад ово
Ашъори рафиқамон Чапигин.

Эй тӯдаи бенавои маҳзун,
Побанди хаёлу хоби кобус!
Бар ин сари саҳти мо ниғаҳ кун,
Чун бар сари кӯҳу ахтари рӯз.

Кофист шунидани ҳақорат,
Бигзар зи сари малолу афсӯс.
Бархоста бо тамоми қомат
Дар такъии шоирони худ Русъ.

Ҳар рӯз, ки ӯ ҳамекушояд
Дар ҳукми уқоб шаҳпари хеш,
Сад қитъаи тоза менамояд
Дар зери параш ба вусъати беш.

* * *

Барои Мариенгоф

Шоири охирини деҳкадаам,
Шеъри ман сода чун пули чӯбист,
Ҳарфи ман чун гадоӣ бебаракат,
Шир-шири бодаки хазонрӯбест.

Шамъаму хира-хира месӯзам
Дар шаби деҳ чу кирмаки шабтоб.
Баргҳо мекунанд бо хиш-хиш,
Рӯзгори маро ҳисобу китоб.

Баъди ман канда-канда пайраҳаро
Мебарояд ба даштҳои кабуд,
Бо тани оҳанин даравгари нав,
Доси бобой мешавад нобуд.

Қафи дасти сиёҳу сардашро
Мекунад пур ба хӯшаи ҷавдор.
Мечакад рӯи пои оҳантан
Шабнами хӯшаҳо чу ашки қатор.

Мекашад оҳи сарду мегузарад
Боди шаб аз канори деҳкадаҳо.

Аз раҳи қаҳкашони деҳ пас аз ин,
Мебарад бод хотироти маро.

Аз ману рустои кӯҳнаи ман
Баъди чанде намекунад кас ёд...
Баргхоро бубин, ба шеваи талх
Байти ғамнок мекунад эҷод.

АВБОШ

Аз чаманҳо тоза мерӯбад ба чоруби тараш
Резаборон аз қафои резаборон барги бед.
Боди бесар пеши по зан баргҳои тӯдаро,
Нестам чун бесаре бар бесариҳои ту зид.

Тирамоҳи бешаҳо боби тамошо кардан аст.
Дар назар гӯё дарахтон барзаговони лаванд,—
То ба зону пояшон ғӯтида дар барги хазон,
Гӯй гардан баста байни хирмане истодаанд,

Тирамах анбӯҳи ҷангал подаи зарди ман аст,
Беҳтар аз ман ҳеҷ кас онро намедонад яқин.
Нақши пой одамиро ҷангали заршохи ман
Бо забони сояҳо мелесад аз рӯи замин.

Як манам, эй руси ман,
 эй руси чӯбободи ман,
Шоират ҳам, қорчи яккафаръеди ту ҳам.
Шеърҳои бадманишамро, ки фарзанди ғаманд.
Ман ба ҳулбӯю ба барги испарак парвардаам.

Осмонат нимашабҳо кӯзаи маҳтобро
Бар замин мерезаду пур мекунад
аз шири тӯс.

Гӯиё ҳар лаҳза меҳоҳад гирифт аз гардане
Сахт бо дасти салибонаш мазористони рус.
Пуштаҳои сояхам ҳамчун ҳаёли тирае
Медиҳанд аз дуздҳои соярав тарсу хабар.
Дар ҳаёлам, лек ғайр

аз ин мани шабдӯст нест,
Аспдузду раҳзани авлодии шуми дигар.
Дидааст оё касе, гелоси худроёе чӣ сон
Нимашабҳо бо забони барг мегӯяд сухан.
Дӯст медорам, ки шабҳо то сахар бедорхоб
Бо дарахте қӯша истам чун дарахте
дар чаман.

Лек мебинам, сарам чун буттаи пажмурдааст,
Мемакад хуни маро пайваста зиндони суруд.
Осиёби назмро бедона гардон мекунам,
Мондаам побанд дар таъбири эҳсосоти худ.

Боди бепарво биё, аз марғ бепарво гузар,
Пушти по зан баргҳоро,
кун парешон ҳар кучо.
Бод, як гумкардароҳи бесарам ман ҳам, вале
Гум наҳоҳад кард номи «шоирӣ» умре маро.

УЗРИ АВБОШ

На ҳар одам салое метавонад зад,
На ҳар кас дар раҳи мардум
Чу себи пухта меафтад.

Дар олам ҳаст ахлоқи барӯманде,
Ки ман дар пеши ӯ бар тавба ночорам,
Ба авбошии худ ҳар лаҳза иқрорам.

Ҳама одоби ман он аст,
Ки ман бар акси одоби дигарҳо
мекунам рафтор.
Бубин, ман дар миёни издиҳоми
кӯчагардонам,

Вале мӯям парешон аст.
Чи мӯе дастаи нур аст,
Саре не,
Дар миёни ҳар ду китфам лампае
бигрифта мегардам.

Дилу ҷони шумо, эй издиҳоми бесару сомон,
Чу шабҳои зимистон тору урьён аст,
Маро мефорад ин торикиро равшан
кунам як дам.

Хушам меояд он вақте, ки бераҳмона мерезад,
Ба ман санги сақат чун жолае
дар тундари ғуррон.
Дар ин ҳолат сари ман гирд мегардад
Ба мӯям медамад чун кафк
аз гирдобии саргардон.

Дар ин соат ба ёдам мерасад ширин,
Ҳавои деҳаю шабҳои маҳтобаш.
Ду чашми обиам пур мешавад аз об
Барои барқаҳои сабзи серобаш.

Ба ғӯшам барги тӯсҳо мекунад шир-шир,
Ба ғӯшам оби дарё мекунад шир-шир.
Ман он гаҳ пеши худ оҳиста меғӯям:
Дар ин дунё яке дунёчаи зебои пинҳонист,
Ки он ҷо ҳам падар,
ҳам модари ман зиндагӣ доранд,
Таги борони найсон ғалла меқоранд.

Ба рӯи шеъри ман туф кардаанд онҳо,
Ба онҳо шеъри ман не,
Ман азизам андар ин дунё,
Чу саҳроҳои ҳосилхез,
Чу хирманҳо чу боронҳо.

Аз ин рӯзе, ки ман дорам,
Агар он ҳарду рӯзе мешуданд огоҳ,
Шуморо, эй сақатгӯён,
Дуруда ҳамчу ҷавгандум,
Чу хирман бод мекарданд.

Ту бе ман дар қучой, модари зорам,
Қучой, эй падар, эй хокпоши пири рустой.
Қучоед, эй худотарсонии ботадири рустой.

Шумо бишнидаед оё,
Ки ин фарзанди сарсахти шумо имрӯз,
Беҳин аз шоирони кишвари рус аст?
Агар дӣ тифли урьён буд,
Ва дар гармою дар сармо
Қанорӣ ҳавзаи мурдобҳо мегашт;
Кунун дар сар кулаҳ дорад,
Ба пояш кафши нав пӯшида мегардад.

Вале дар синааш то ҳол
Ҳавои деҳа бисъёр аст.
Гаҳе аз растаи бозори қассобӣ
гузар карда,
Ба ҳар як каллаи гав мекунад таъзим.
Гаҳе дар кӯчаҳо аз пушти деҳқонон,
Ки аз саҳро,
Савори аспҳо бозорӣ меоянд,
Ба ёди кӯчаи порӯи рустояш,
Барои бӯи рустояш,
Ҳаворо дам ба дам бӯ мекашад чун
тозии бӯгир.
Думи ҳар аспро меҳоҳад ӯ аз хок бардорад,
Ба мисли домани перохани тӯи
духтарҳо....

Ватанро дӯст медорам.
Қанори бедҳои кокулафшонаш,
Ки чун занҳои гириёнанд,
Басе истода танҳо кардаам мотам.

Садои ғукро бишнида ин бегоҳ
Ҳаёлан худ ба худ гуфтам,
ки ин овози кӯдакҳост.
Дилам гум зад барои кӯдакӣ нохост.

Шаби беҳобии ман, хоби ширинам
Хаёли деху дашту марғзорон аст,
Мана, ин лаҳза дар ёдам
Сафедори паси боми падар оҳиста
ларзон аст.

Маро ҳар шоҳу барги ин дарахти
кӯҳна медонад,

Чу тифли бесару сомон,
Чу дузди тухми гунҷишкон.
Ту ҳам шояд накардастӣ фаромӯшам,
Саги мо, тозии хушзоди рустой.

Ба ёдат ҳаст он давре, ки мо ҳарду
Чу даври кӯдакӣ бо ҳам ба сар бурдем.
Лаби ноне,

ки медуздидам аз модар,
Паси дар рафта мо якҷоя меҳӯрдем,
Ту дандон мезадӣ як бору
Ман як бор,
Баробар, не каму бисъёр.

Ту акнун, тозии ман, пиру беморӣ...
Саратро монда дар болои дастонат
Ту акнун кӯру кар дар пушти дар хобӣ,
Ки умри кӯтаҳат тай шуд ба беҳобӣ.

Валекин ман,
Ҳанӯз аз кӯдакӣ садҳо нишон дорам.
Ду рухсори тарам чун марғзори
баъди борон аст,
Ду чашми каб-кабудам чун гули гандум
дурахшон аст.

Ва кӯдаквор мегирьям,
Вале бе ашку бе овоз...

Ба номи шеър бо неши забон шабҳо
Барои шахриён ман бӯрьёи зарҳалӣ
мебофам аз алфоз...

Бубин, дар осмон ахтар намоён шуд,
Арӯси шаб хиромон шуд.
Сафедори паси боми падар,
эӣ ошнои ман,

Шабат хуш бод.
Саратро монда дар болои дастонат
Бихоб, эӣ тозии дарбони рустой,
Шабат хуш бод...
Ман имшаб намехобам,
Ба ёди ширмахтобам...

Шаби махтоб гӯё аз уфукҳо шир мерезад
Дарахтон по ба кафки шир мемонанду
мехобанд.

Дар оғӯши чунин зебоии дуньё,
На танҳо зиндагонӣ,
Балки мурдан ҳам бувад зебо.

Ман он устози навхезам,
Ки шеъри талх мегӯям
Сурудам ашки махтоб аст,
Ва ё пиндори мурдоб аст.
Гаҳе дар ёди ғӯкон мекунам эҷод,
Гаҳе аз калламушон мезанам фаръёд.

Сари зардам ба мисли тирамах зарду
парешон аст,
Ба ҳам печида мӯям мешавад афшон,
Ту гӯӣ дар сари зардам шароби тоза
мечӯшад

Ва бо сад чӯяи борик,
Ба рӯям мешавад резон.

Ман андар роҳи он соҳил,
Ки моро мебарад тақдир,
Аминам бодбони зардранге мешавам охир.

* * *

Ҳама мавҷуди зинда андар олам
Бувад бо хислати хосе падидор.
Агар ман ҳолия шоир набудам,
Аҷаб не, будаме қаллобу айёр.

Миёни баччагон қадпасту газгӯшт
Вале будам ҳамеша қаҳрамон.
Зи баъди бозӣ бо бинии хуншор
Ба хона бозмегаштам замоне.

Чу мешуд рӯ ба рӯ тарсида модар,
Ҳамегуфтам ба лабҳои хунолуд:
«Ба санге пешпо хӯрдам бонохост
Макун парво, ки сикҳат мешавад зуд».

Кунун чун оби ҷӯш он қисмати умр
Қафаш биншаста бо сардӣ даромехт.
Ҳама неруи беорому густох
Ба шеърӯ дostonҳоям фуру рехт.

Суханҳо чун ғарамҳои тилоӣ,
Ба ҳар як мисрае гардад таҷассум
Ҳама он чусту чолокии пешин,
Ҳама буди мани шаттоҳаки шум.

Кунун ҳам ончунон мағруру пурдил,
Фақат бар наввӣ рӯ бинҳодаам ман.
Лабу рӯям агар хуншор буд пеш,
Кунун дар хуни дил афтодаам ман.

Кунун бар модари тарсидаам не,
Бигӯям байни авбошони беҳуд:
«Ғаме не, пешпо хӯрдам ба санге,
Пас аз як рӯз сиҳҳат мешавад зуд!».

* * *

Эй олами сеҳрноки деринаи ман,—
Шаббодаи ман, кучо ту саргардонӣ.
Ашқори туро гирифтааст аз гардан
Бо панҷаи сангияш раҳи бетонӣ.

Печида ба лӯла домани кӯракбод,
Чун докаи кӯҳна мешавад садпора.
Фарзанди дароздомани дашти кушод
Аз тангии кӯчаҳо надорад чора.

По монда ба синаи чаманҳо симчӯб,
Озод намекунанд мурғон парвоз.
Эй шаҳр, чаро ту ин қадар пурошӯб,
Ҳатто ба дарахтҳо намегири соз.

Чун панҷаи дев панҷаат пурзӯр аст,
Аз чӯяну оҳан аст пояфзолат.
Рафтори ту аз табииати ман дур аст,
Бо долу дарахтҳо шудам помолат.

Фаръеди дили шикастаи ман акнун,
Талвосаи ҷону охири фаръед аст.
Хобида пагоҳӣ, хоб дидам пурхун
Гургею ҳазор одами милтиқдаст.

Хору хасу хоки пуштае дар хун буд.
Як пушта пур аз шикории коҳил буд,
Бечора нишон якею тир афзун буд,
Ҷон додани турги пуштаҳо мушкил буд.

Махлуқи худой то биафтад бар хок,
Дар ҳалқаи душманони милтиқдораи,
Зад ҷанги аҷал ба паҳлуи сайёде,
Бистонд қасоси хеш аз хундораи...

Дар ҳоб гиристаму гиристам, эй гург,
Беҳуда намурди, офаринат бодо,
Имрӯз, дар ин замона ман ҳам, эй гург,
Монанди ту дар замин намеёбам ҷо....

Худ рафтаю мондаи маро давронам,
Дар байни ҳазор душмани оҳантан.
Ҳоида ба ҳашм ҷӯяну оҳанро,
Ҷон меканаму наметавонам мурдан...

Он рӯз, ки ҳасм мекунад қурбонам,
Бигзор кафан шавад маро барфи ватан.
Он рӯзи сиёҳ марги ҳар душмани ман,
Овозаи марги ман бувад дар олам.

* * *

Цангам накунед, ҳарчӣ шуд, шуд!
Ман нестам он суханфурӯше,
Гардид гарон сари азизам
Аз шӯри шари шаробнӯшӣ.

Бар шахру деҳам намонда меҳре,
Ё буду намонд то ба имрӯз?
Тарки ҳама карда, риш монам,
Сарсонӣ кунам ба кишвари Русь.

Бигзашта зи баҳри шеърӯ достон,
Гирам сари дӯш кӯлворе.
Чун бод кунад суруд бунъён
Беш аз дигарон ба бодахоре.

Чун турбу пиёзи тунду бадбӯй
Оромии шом бишканам ман.
Афшонда баланд бинии хеш,
Бемаззагӣ бештар кунам ман.

Бехеш, зиёдатӣ нахоҳам,
Бишнидани барфбод кофист.
Бебулачабии инчунине
Дар банда маҷоли зиндагӣ нест.

* * *

Хештанро накунам баъд аз ин фанду фиреб,
Дар дили тираи ман ҷой шуда ранҷу азоб,
Аз ҷӣ ман шӯҳра шудам дар ҳама кӯ ҷанҷолӣ?
Аз ҷӣ ман шӯҳра шудам дар ҳама ҷо
чун қаллоб?

Тахтадузде наяду чоҳили одамбезор,
Назадам тир ба зиндони беболу паре.
Ман фақат як сабуки кӯчагии ҳарҷогард,
Во кунам лаб ба табассум сӯи ҳар раҳгузаре.

Ман яке майзадаи ҷангараи масковӣ.
Ҳама атроф гапу кори маро медонад.
Ҳар саге дар бунӣ ҳар кӯчаю паскӯчаи шаҳр
Тарзи гашти ману рафтори маро медонад.

Аспи ёбуе агар рӯй ба рӯям ояд,
Гӯй дерина шиносест, ки сар чунбонад.
Қӯраям, қӯраи нағзам ба ҳама ҳайвонҳо
Шеърӣ ман дарду давои дилашон медонад.

Кулаҳи тори сари ман набувад
баҳри занон —
Тоби ин рағбати беҳуда надорам дигар,—

Баҳри он аст,
ки камтар бинамояд ғами ман,
Ҳам дар ӯ чав бидиҳам гоҳ барои байтал.

Ёриву дӯстӣ бо мардуми инҷоям нест.
Ба ҷаҳони дигар имон буваду пайвандам.
Беҳтарин тавқи худ аз гардани худ бегуфтор
Ҳозирам гираму бар гардани сағҳо бандам.

Баъд аз ин ҳеҷ ба дарди дигаре тан надиҳам,
Гуми даръёи дили тираи ман шуд софӣ.
Ман аз ин шӯҳра шудам дар ҳама кӯ ҷанҷолӣ,
Ман аз ин шӯҳра шудам дар ҳама ҷо қаллобе.

* * *

Ҳар чӣ бодо бод! Ман бебозгашт
Тарк гуфтам домани хоки диёр.
Қай дигар шамшодҳо чак-чак кунанд
Бар сарам бо баргҳои болдор.

Хонаи пастам шавад беман хароб,
Пирсаги ман низ кайҳо мурдааст.
Дар қади паскӯчаҳои Москва
Ё худо маргам муқаррар кардааст.

Ман ба ин шаҳри нигорин ошиқам,
Гар варамкардаст ё фарсудааст.
Хоболуд Осиёи арҷманд
Рӯи гумбазҳои ӯ осудааст.

Нур афшонад чу шабҳо моҳтоб,
Нур афшонад... чӣ гӯям бар шумо!
Бо сари ҳам аз ҳама паскӯчае
Пеш мегирам раҳи майхонаро.

Шӯру ғавғое дар ин кунҷи балост,
Лек беистод ман то субҳдам
Бода нӯшам бо гурӯҳи кисабур,
Бо ҷалабҳо шеър хонам дам ба дам.

Метапад дил, метапад дил тундтар,
Лек гӯям боз бечову баҷо
«Чун шумо ман низ худгумкардаам,
З-ин бало дигар намеебам раҳо»

Хонаи пастам шавад беман хароб,
Пирсаги ман низ кайҳо мурдааст.
Дар қади паскӯчаҳои Москва
Ё худо маргам муқаррар кардааст...

Ин кӯча ба ман шинос бошад
В-ин кулбаи пасти бемаҷолаш.
Ҳам тори пахоли бомгӯша
Болои дариҷаҳо кашолаш.

Буданд чи солҳои сахтӣ
Айёми хурӯши бесаранҷом.
Ёд омадам аз диёри тифлӣ,
Аз деҳаю осмони нилфом.

На шӯҳрату роҳате бичустам,
Чун беҳудааст шӯҳрати мо.
Ҳоло чу дари ду чашм пӯшам,
Бинам дари хонаи падарро.

Пур холи кабуд рӯи боғаш,
Гармо бунӣ чиф сар ниҳода,
Мамлу кафи баргҳои зерфун
Аз нағмаи мурғакони содда.

Он хонаи чӯбӣ қони ман буд,
Ҳар чӯб ба рӯй дошт оҷанг.
Борони шабу бухории мо
Мекард фиғон ба чанд оҷанг.

Овози баланду ғулғулангез
Бар хотираи кадом инсон.
Ин уштури хиштӣ худ чӣ дидаст
Дар нӯлакашии пасти борон?

Пайдост, ки дида мулки дуре
Ё дида ба хоб фасли гулро.
Ё реги тилои мулки афғон,
Ё пардаи тираи Бухоро.

Ваҳ, банда бидонам ин мамолик
Бас аз раҳашон гузаштаам ман.
Акнун сӯи зодгоҳи маҳбуб
Хоҳад дили ташна бозгаштан.

Аммо бигузашт хоби нӯшин,
Чун дуди кабуд пош шуд, пош.
Эй боми пахолӣ, шодмон зӣ,
Эй хонаи чӯбӣ, дар амон бош!

* * *

Гашт оҳиста хамӯш оташи дил, оташи ишк,
Он чӣ буд мӯхраи ишқи дили ман,
рафт зи ёд.

Бори аввал зи муҳаббат бисурудам савте,
Бори аввал зи ҳама хархаша гаштам озод.

Ман саропо чу яке боғи шукуфон будам,
Дурдаи захр чашидам, шудам ошиқ ба бутон.
Лек майхорию хушвақтиям акнун пур шуд,
Накунам сарф ба беҳудагӣ умри гузарон.

Чашми бодомию рахшони ту бошад ҳавасам,
Хоҳам аз даҳр фақат чехраю дидори туро.
То ки бар умри гузашта набарӣ ҳеҷ ҳасад,
Надихӣ дил ба касе, зор набигзорӣ маро.

Қош донӣ, дили собитқадамам шайдоист,
Ба чӣ савдо ба қади сарву хиромидани ту.
Қош донӣ, ки чи сон ошиқи беодобат
Моту мабхут бувад аз шарафи дидани ту.

Ғар туро ёбаму дастони ту бар каф гирам,
Мӯи заррини туро сила кунам, бинвозам.

Накунам ҳеч дигар ёди дари майхона,
Хомаи шоирии хеш зи даст андозам.

Гар ба дӯзах биравӣ ё ба биҳишт,
 эъдилбар,
Ба ту ҳамқисмату ҳамдил бишавам
 бо дили шод...
Бори аввал зи муҳаббат бисурудам савте,
Бори аввал зи ҳама хархаша гаштам озод.

* * *

Ҷоми дасти дигаре бошӣ, ҷӣ ғам,
Монда қадре, монда қадре баҳри ман —
Аз нигоҳат хастагии тирамоҳ,
Ҳам зи гесӯят ғубори шишаранг.

Тирамоҳи умр! Бошад баҳри ман
Аз баҳори навҷавонӣ хубтар.
Дар ҳаёли шоири ошиқ дучанд
Ту шудӣ маҳбубтар, матлубтар.

Ман ба дил ҳаргиз намегӯям дурӯғ,
З-он ба даъвои ғурури хотирам
Метавонам гуфт беҳеҷ изтироб,
Қ-аз ҳама авбошии худ бигзарам.

Вақти он омад, ки бояд бигсалам
Аз шуҷоатҳои беороми худ.
Ин замон дил соғари дигар гирифт,
Ҷоми хунолудай хушбӯӣ хӯрд.

Ин замон бар шишаам ангушт зад
Тирамаҳ бо шоҳи тиллоранги бед
То бувам омода, гирам пешвоз
Омадашро бетаманно, беумед.

Бо ҳама акнун муросо мекунам,
Беталаф, безӯриву беэҳтиёҷ.
Русь бо ранги дигар бинмоядам
Ҳам дигаргун хонаҳову гӯрҳош.

Бингарам равшан ба ҳар кунҷу канор,
Бинамат ин чо ва ё дар ҳар кучо
Ту ягона хоҳарам ё дӯстам
Метавонистӣ шудан ҳамсар маро.

Банда ҳам омӯхта паймону вафо,
Баҳри ту танҳо зи сӯзи шоирӣ
Месурудам аз нишеби роҳҳо
В-аз гузашти рӯзгори бесарӣ.

* * *

Эй ёри азиз, паҳлӯям шин,
То чашм ба чашми ту нишинам,
Хоҳам зи нигоҳи гарму ширин
Туғъени дили туро бубинам.

Ин тирамаҳони зарҳаландуд,
Ин мӯи сафедфоми печон
Бахшанд умеди зиндагонӣ
Аз баҳри чу ман ҷавони сарсон.

Дерест, ки дур аз диёрам,
Аз бешаю боғу марғзорон.
Бо шӯхрати талхи шаҳр мирам
Беному нишон ба рӯзгорон.

Мехостам аз тамузу аз боғ
Пурсӯзтар оварад дилам ёд.
З-он ҷо, ки зи сабки хониши ғук
Ин гуна шудам ба шеър устод.

Дар он маҳал аст тирамаҳ боз...
Бо панҷаи баргҳои ларзон,
Аз равзана зирфуну афро
Қўянд нишони вақти ёрон.

Онҳо ҳама рафтаанд аз даҳр,
Маҳтоб ба рӯи ҳар чалипо
Бо нур имо кунад, ки мо ҳам
Меҳмон бишавем пеши онҳо.

Мо ҳам шуда фориг аз ғами даҳр,
Обод кунем хокдонро.
Раҳҳои ҷаҳон фақат биоранд
Шодию нишот зиндагонро.

Эй ёри азиз, паҳлӯям шин,
То чашм ба чашми ту нишинам.
Хоҳам зи нигоҳи гарму ширин
Туғъени дили туро бубинам.

* * *

Ба бепарвой озорам мадеҳ, ёр,
Мапурс аз ман, ки ҳастам чандсола.
Пас аз бемории саръ аз мани шӯх
Фақат як устухони хушк монда.

Замоне буд кӯдак будаму шӯх,
Ҳазорон орзу мепарваридам,
Ки хоҳам буд бою номдоре,
Ки хоҳам буд маҳбуби ҳар одам.

Бале, доро будам ман бениҳоят,
Кулоҳе доштам, он ҳам намондаст,
Гиребон дорам, аммо пираҳан нест,
Ва ҳам як туфлии афсурда мондаст.

Кунун овозадорам, номдорам,
Маро донанд дар Маскову Порис.
Ба ҳар кас номам орад ларзаю ваҳм
Чу дашноме, чу ҳарфи нафратомез.

Муҳаббат ҳам аҷаб корест, дилбар,
Ту мебӯсию лабҳоят дуруштанд.
Дили ман ғӯра басту пухту ҳал шуд,
Дили ту лек натвонад шукуфтан.

Ба ман барвақт ҳоло ғам кашидан,
Надорам ғам, агарчи ғам биёяд.
Ба мисли кокулони сабзи зарбед
Намояд печутоби миллаҳоят.

Дилам хоҳад, ки андар сабзазорон
Нишинам ёд карда баччагиро.
Чу кӯдак орзу бинмоям озод,
Ба гумномӣ шавам пас ғарқ қатъо!

Намоям орзу дунъи дигар,
Замину осмони дигареро,
Ки номашро надонад одамизод,
Ба васфаш ҳам наёбад ҳарфи зебо.

* * *

Инчунин бефара набудам ман.
Вақти сармои тираю пурнам
Хоб дидам самои Рязанро,
Ва ҳама зиндагии сарсонам.

Зани бисъёр ошиқи ман буд,
Ман ҳам ошиқ будам ба бисъёре.
Шояд ин шавқи ботилам бинмуд
Роҳи майхонаҳову майхорӣ?

Шомҳо айшу нӯши пай дар пай,
Шиддати дарду ҳасрати дуньё!
Шояд аз ин чу барги тозаю сабз
Меҳӯрад кирм чашмҳои маро?

Ғам надорам зи бевафоӣҳо,
Ҳам на хурсанд аз барору зафар,—
Зарҳали мӯйҳои зарринам
Бозгардад ба ранги хокистар.

Бозгардад ба обу хокистар,
Тиранмоҳ чун ғубор полояд.
Аз гузашта дарегу оҳам нест,
Ҳам нахоҳам, ки чумла боз ояд.

Мурдам аз дарду доғи бемақсад,
Дар рухонам табассуми ғалатӣ,
Дар вучуди заифи ман бошад
Мурдаи носупурда бар лаҳаде.

Чо ба чо, кӯ ба кӯ каштола шудан
Мушкилам нест он қадар ҳоло —
Ончунон ки ба қоб мегирем
Ром карда гаҳе табиатро.

Низ дар ман ба ҳукми ин қонун
Ром гардад чунуну оташи ман.
Лек дорам, ҳанӯз меҳри зиёд
Ба ҳамон паҳнаҳои дашту даман.

Ба диёре, ки қад кашидам ман
Зери афрою рӯи зардалаф,
Бифиристам салом бар зоғон,
Ҳам ба чуғде, ки нола дорад шаб.

Дод гӯям ба паҳнаҳои баҳор:
«Мурғакон, сӯи осмон гӯед
Ки фаро мондаам ман аз ҷанҷол.
Сар кунад бод лоақал акнун
Муштакӯбӣ ба паҳлуи ҷавдор».

МАКТУБ БА МОДАР

Зиндаї то ба ханӯз, эй кампир?
Ман дуогӯи сари саҳти туям.
Дар ҳама рӯи ҷаҳони дилгир
Ќуз хаёли ту надорам ҳамдам.

Хабар омад, ки ту бо дидаи чор
Аз дари кулбаякат ҳар хуфтан
Мебарой ба сари раҳ ночор,
Қуртаи кӯҳнаи рустой ба тан.

Сари ҳар шом яке фикри сиёҳ
Мекунад реш дилатро, модар,—
Задааст аз камари ман гӯё
Дар тарабхона касе бо ханҷар.

Гарчи андӯҳи ҷудоист гарон,
Ќӣ кунӣ фикру хаёли ношод?
То наоям ба дари хонаамон,
Ман ба осонӣ нахоҳам ҷон дод.

Ҳаст чун рӯи баҳорон шодоб
То кунун рӯи мани зору низор.
Мекунам ёд ба бедорию хоб
Қиссагӯии туро кӯдаквор.

Як шабе чашми кабудам пурнам,
Ба қадамгоҳи ту мемонам сар...
Мақун аз хоб дигар бедорам
Ҳамчу пешина ба ҳангоми саҳар.

Ки надорам ҳаваси ризқи ҳазор,
Лабам аз неъматӣ олам сер аст.
Аз ҳама буду набудам безор,
Дилам аз зиндагӣ бар вақт шикаст.

Ба намози саҳарам амр мақун,
Қас ба дӯшина намегардад боз.
Мебарам сачда шабу рӯз акнун
Ба дару боми ту аз рӯи ниёз.

Пас аз ин об нақун аз ғами ман
Дилу қону қигаратро, модар.
Қуртаи кӯҳнаи рустой ба тан
Набаро бар сари роҳ бори дигар.

* * *

Мо фонием, меравем аз даҳр оқибат
Бар водии сукунату хомӯшии абад.
Ман рахти хеш баставу ҳастам ба интизор
То сӯи рӯзгори фано навбатам расад.

Эй тӯсҳои хуррами анбӯҳи ҷангалӣ!
Эй даштҳои хурраму гулпӯш водихо!
З-он пештар к-аз ин ҷаҳон рахти
сафар кашам,
Гӯям тамоми дарди худ як лаҳза бо шумо.

Ман бо тамоми ҳастиям ошиқ будам ба даҳр,
Бар ҳар чӣ буд роҳати ҷону дилу назар.
Бар навдаҳои борики пурмавҷи бедҳо,
Қи аксашон ба оби ҷӯ мебуд ҷилвагар.

Ман будаму ба хилвате андешаҳои хуш,
Дар васфи хеш гуфтаме ашъори дилфиреб.
Дар ин ҷаҳони рафтуо розиям аз насиб.
Хушбахт ман, ки зиндагӣ кардам
ба вақти хеш.

Хушбахт ман, ки бурдаям аз ёр бўсаҳо
Хушбахт ман, ки кандаям гулҳои навбаҳор

Хушбахт ман, ки дар раҳи умрам чу кӯдакон
Бар ҳеҷ ҷонвари замин н-овардаям малол.

Донам, ки дар сукунати дунъи баъди марг
Амвоҷи баҳри майсаи ҷавдорзор нест.
Ларзад тамоми пайкарам, чун оварам ба ёд
Аз охирин нафас, ки он дар ихтиёр нест.

Донам, ки дар ҷаҳони марг оҳанги нӯш нест,
жуз оҳҳои бесадо, ҷуз нақши бандагӣ.
Аз ин сабаб ғаниматанд он одамони хуб,
Қ-аз роҳи меҳр ҳамраҳам доранд зиндагӣ...

ДАР КАВКАЗ

Шеъри рус аз замонаҳои қадим
Дошт оҳанги мулкҳои дигар.
Аз ҳама беш лек, эй Кавказ,
Ту варо хондӣ бо ҳавои дигар.

Пушкин ин ҷо дар оташи эҳсос
Сӯзи дилро ба шеър гуфт ин сон:
«Нозанино, ба назди ман масаро
Ту суруди ҳазини Гурҷистон»

Чораи дард чуста Лермонтов
Аз Азамат ба мо ҳикоят хонд.
К-ӯ барои саманди Қазбек чун
Хоҳарашро ба ҷои тилло дод.

Ҳамчу даръеи зарди ҷӯшанда
Дар рухаш андӯху ғазаб пайдо —
Орамид ӯ чу шоиру афсар
Ҳадафи тири дӯст шуд ҳайфо.

Хуфта ин ҷо Грибоедов низ —
Миннати мо ба буғзи эронӣ.
Пои кӯҳи баланд бар гӯраш
Сурнаю тор дорад афғоне.

Ман ҳам имрӯз омадам ин ҷо,
Худ надонам, ки чист тадбирам.
Ё чу онон мамоти худ ҷӯям,
Ё ба фарҷоми хештан гирьям.

Ҳар чӣ бодо! Пурам зи андеша
З-он бузургони рафта аз дунё.
Шеваи водихову даръёхот
Хуш даво кард дарди онҳоро.

Дар ту онҳо аз он панаҳ ҷустанд
Аз ҳабибу зи душмани манфур,
То фақат шарфаи қадам шунаванд
Ҳам бубинанд гӯшаҳои дур.

Ман ҳам аз тирабахтию зиштӣ
Дилгазон аз ҳаёти бесомон
Дар ту ҷустам паноҳ чун шоир
То нависам ҳамосаи шоён.

Оташи шеъри рус маро форад.
Маяковский ҳасту чандин ном.
Лек ӯ — рангмоли аз ҳама зӯр —
Шоири пунбаҳои Мосселипром.

Шеър не, гӯиё ки нимтанааст
Клюев — муншии ладогиро.
Дина хондам чу шеъри ӯ, ба қафас
Дод ногаҳ қанорӣ чон ба қазо.

Дигаронро чи ҷои зикр, онҳо
Зери хуршеди сард осоянд.
Қоғазро сиёҳ кардан ҳам
Натавонанд ончунон бояд.

Авф кун, Кавказо, агар нохост
Зикри онҳо зи рӯи дил бошад.
Ту ғанӣ кун зи хеш шеъри маро —
Мамлу аз шираи қизил бошад.

То чу рӯзе ба Москва оям,
Бо туфайли ҳамосаи шоён
Ғуссаи беҳуда барам аз ёд,
Бигсилам аз ҳаёти бесомон.

То тавонам фақат кунам такрор
Дар Ватан, умр чун расад поён:
«Нозанино, ба назди ман масаро
Ту суруди ҳазини Гурҷистон».

БАЧАИ САГ

Солҳои гузашта метобанд
Ҳамчу бобуназор дар назарам.
Ёдам омад саги адофаҳме —
Дар ҷавонӣ рафиқи бебадалам.

Оҳ, акнун ҷавониям бигзашт,
Пушти шиша чу решаи фартут.
Ёдам аз он сафедпӯш омад,
Ки саге номаам ба ӯ мебурд.

На ҳама дорад ошно, лекин
Ӯ маро чун суруд меболонд.
Чунки аз гардани саг ӯ ҳаргиз
Номаро на гирифта на меҳонд.

Лек дида ба гардани саг гоҳ
Номаро, оҳ мекашид аз дард.
Номаамро нахонда ӯ боре,
Дар лаби ҷӯ ҳаёлҳо мекард.

Ғусса хӯрдам... ҷавоб поидам...
Тоқатам тоқ шуд... сафар кардам.
Боз худро чу шоири номӣ
Назди дарвозаи вай овардам.

Рафта бар олами фано он саг,
Чои он лек сагчаи дигар,
Бо ҳамон шакл, бо ҳамон нусха,
Пешвозам бурун давид аз дар.

Ваҳ, чи сон вай ба модараш монанд!
Дардҳои кӯҳан шуда бедор,
Гӯй аз нав маро ҷавон карданд,
То кунам хатнависиро такрор.

Эй саги меҳрубон, макун ав-ав,
Аз суруди кӯҳан маро шодист,
Хоҳӣ гар, бӯсамат зи ҷӯши шавқ,
З-он ки бар дил баҳор овардӣ.

Пештар о, туро чу ҷӯраи ҷон
Бӯса карда, кашам дар оғӯшам.
Оре, вақте сафедпӯше буд,
Ин замон ошиқи кабудпӯшам...

* * *

Талх механдам, ки нохандида
дар лабҳои ман
Хандае шуд охи сарду хандае фаръёд гашт.
Гунчае дар шоҳаи зирфуни умри ман намонд,
Фасли гул бигзашту субҳи хондани
булбул гузашт.

Ҳарчи медидам ҷавон буд
дар ҷавониҳои ман,
Танг мекард ишқ ҷои ишқро дар синаам.
Лек ҳамчун ғӯрае имрӯз талҳӣ мекунаанд
Дар забонам байти ширини дили бекинаам.

Марғзорону заминҳои ба чашмонам шинос,
Он қадар зебо наметобанд дар маҳтобшаб.
Даштҳои русро зарду ғамовар кардаанд
Ранги зарди моҳтобу зардии барги канаб.

Зодгоҳам дар назар монанди ман
бечора аст,
Қишти ин саҳрои бебар донаҳои шабнаманд.
Лек ҳар як мушти хокаш бӯи одам мекунад,
З-ин сабаб аз диданаш сӯзи дилам
гардад баланд.

Чист русто?

Кӯчаи хокистару овози мол,
Кулбаҳои чӯбию бому дари фарсудае.

Дар канораш дар лаби оби равон

сум мезанад,

Ёлу дум афшонда то шаб аспӣ лангаркардае,

Мешиносам ман ватанро

бо ҳамин хокистараш,

Бо ҳамин аспу ҳамин бому дари вайрони ӯ.

Мекунам бо абри гирёнаш

чу тифлон гиряхо,

Оҳи сарде мекашам бо боди саргардони ӯ.

Навҷавонӣ рафт агар, аз домани ин хок рафт,

Навҷавонӣ рафт чун шаббодаи рустои ман.

Дар раҳи борону боди ин замин афтода буд

Ин гули зирфуни нобишкуфтаи ғамҳои ман.

* * *

Аввалин сарпанаҳам дар олам,
Хонаи чӯбии дарвозакабуд,
Дару боми ту нарафт аз ёдам,
Рӯзгори ту фаромӯш нашуд.

Боғу роғи падариям то ҳол
Медароянд ба хобам шабҳо.
Аз дилам мегузарад абри шимол,
Мекунад тар ҳама дам чашми маро.

Дар дилам ман ғами ширин дорам,
Мисли ҳар як писари кишвари рус.
Баски аз кӯдакӣ ғамбеморам,
Бармаҳал пир шудам ман, афсӯс.

Дина ман мешумаридам дар дашт,
Турнаҳоро, ки парафшон буданд.
Бо сафи турна парафшон бигузашт
Дина тифлии ман аз деҳа баланд.

Балки бурданд маро ҳам бо худ,
Аз ватан селай мурғони гузар.
Монд дар пушти уфукҳои кабуд
Кулфати камбағалиҳои падар.

Монд дар пушти уфукҳо маҳкам
Рустои ману боғу чаманаш,
Ки шаби хоб гадоӣ дорам
Қафан аз сони сафеди туманаш.

Дод аз умр, ки чун боди сахар
Рафту баргашта намеояд боз,
Мекашад чун дари партови падар
Дилам аз ҳасрати дерин овоз.

БА ХОТИРАИ БРЮСОВ

Мо ҳама меравем бо навбат
Ба ҷаҳони ҳамӯшу бефарёд.
Хуб донам валеқ то бошад
Русь, моро намебарад аз ёд.

Ошиқи духтарони сода будем,
Ошиқи бонувони бебадале.
Буд чанде насибамон, хӯрдем
Ноне аз кӯлвори камбағалӣ.

Лек ҳаргиз намеписандидем
Худнамоёну худфурӯшонро.
Эй ҷаҳон, сайр кун, бикаш бода,
Гирдгардон бибош бепарво!

Мебиёрем боз андар шеър
Мо пасованди кӯҳнаро сад бор.
Метавонем бо виқору ғурур
Ба ҳаво сар диҳем дуди сигор.

Лек то ҳол ҳар чӣ ҳам бошад,
Мо ба ҳам будаем ҳамвора.
Эй рафиқи шафиқи ҳамрозам,
Шиква аз ман нақун ту бекора.

Дидӣ, инак гузашт Брюсов.
Бигзарам ман, ту низ мегузарӣ.
Натавонем чанд рӯзи дигар
Хост аз кӯлвори камбағалӣ.

Эй басо лек сахт часпидем
Мо ба ин кӯлвори нобудӣ.
Алвидоъ, эй Валерий Яклевич!
Қош қоят бихиштҳо будӣ!

ҚИТЪАҲО

Бахшиша ба П. Чагин

Хуб донам
Табъу истеъдоди худро.
Шеърғӯй кори душворе набошад.
Лек беш аз он маро меҳри Ватан
Сӯхт,
Дод озорҳо бар ҷони ман.

Шеъраке
Аз духтару моҳу ситора
Ҳар касе ҳам менигорад.
Лек эҳсосе бaсе бориқтар
Меҳӯрад ҳар дам диламро,
Қабзаи афкори дигар
Ҳар замон мағзи сарамро мефишорад.

Он қадар хоҳам, ки бошам шоири пурқудрате
Ҳам гражданин,
Ки баҳри ҳар касе
Чун мисоли ифтихору ибрате;
Ҳам на фарзанди думомад,
Балки бошам ҳамчу фарзанди асил
Дар штатҳои бузурги СССР.

Ман дигар бигрехтам аз шаҳри Маскав:
Бо милиса
Ҳеҷ оши ман напухт,
Баъди ҳар ҷанҷоли ман
Аз барои оби ҷав
Дошта дар сардии ҳушбӯрхона
Ҷумла кӯшиданд дар озори ман.

Шукр гӯям бар навозишҳои ин турфа, вале
Сахт бошад хоб кардан
Дар ҳарак,
Ҳар гаҳе мастона хондан
Байтҳоро ба хорӣ
Аз қафасбандии қисмат —
Қисмати саҳти қанорӣ¹.

Ман қанорӣ нестам баҳри шумо!
Шоирам!
Нестам ҳам низ ҳамсанги кадомин Демьяне².
Гарчи гоҳе масти ҷому соғарам,
Лек дар ҷашмони ман
Барқи биноист, барқи равшане.

Хуб бидам,
Хуб фаҳмам,
Ки замони нав
Замони ҳазл нест.
Номи Ленин ҳамчу бод
Сайр дорад дар ҳама ҷо.
Ақро, афкорро дар гардиш орад
Ҳамчу боли ҷубии бодосиё.

¹ Қанорӣ — канарейка.

² Шоир Демьян Бедный.

Чарх гардед, эй азизон!
Суд меёбед, бар ин нест шак.
Ман чу додарзодаам,
Кулли шумо бар ман амак.
Ку биё, Сергей,
Кунем оғоз марксхониро
Бӯ барем аз фитрату афкори ӯ
Аз қатори ҷумлаи дилнокушо.

Рӯзҳо чун ҷӯйҳо ҷорӣ бувад
Сӯи рӯди меғолуд.
Шахрҳо чун нуқтаҳо дар қоғазе
Гох-гоҳе менамояндам ба дида.
Дина дар Маскав будам
Ҳолӣ бар Боку расида.
Аз ҷаҳони нафткашҳо
Мекунад Чагин ҳикоятҳо ба мо.

Ӯ ба ман гӯяд — нигар,
Нестанд ин манҷаникҳо,
В-ин манори нафткашҳо
Беҳтар аз бурчи калисо?
Чун муаммо шеъргӯӣ бас дигар,
Достон кун, шоирро,
Ҳар чӣ бошад зиндатар, пояндатар.

Нафт андар рӯи об
Ҳамчу болопӯши эронӣ бувад.
Аз ҷувале кори шаб дар осмон
Ахтарафшонӣ бувад.
Лек ман хоҳам
Қасам хурдан ба ҷон,
Ки зи ахтарҳои мину
Беҳ бувад фонусҳои шаҳри Боку.

Ман пурам аз файзи нируи саноат,
Бишнавам овози нируи худовандии инсон,
Баъд аз ин
Бас дигар таърифи кулли нуриён,
Сохтан осонтар аст
Оламеро ончунон андар Замин.

Гардани худро ба дасти хештан
Сила карда худ ба худ гӯям кунун:
«Фурсат омад,
Зуд бечунучаро
Ку биё, Сергей,
Кунем оғоз марксхонию.
То ба ақлу фитрати ӯ баррасем
Аз қатори ҷумлаи дилнокушо».

РУСИ ДАРГУЗАР

Дастпарварди зафарҳои Ленин
Зиндагиро мо намефаҳмем чандон.
Ҳар суруди тозаро
Боз меҳонем бо сабки қадим,
Чун биёмӯхтанд моро бобию момоямон.

Дӯстон, эй дӯстон!
Ин чӣ носозист андар мамлакат.
Ин чӣ андӯхест дар иқдоми аҳди бемисол!
З-ин сабаб он қадр меҳоҳам ба ҷон
Почаи эзори худро барзада
Тозам аз дунболи насли комсомол.

Чои айбе нест ин андӯхгинонро,
Охир ин бечора пирон чун даванд
Аз қафои навҷавонон?
Ҳамчу ҷавдори надаврида ба ҷо
Пӯсида гарданд бар хоки сияҳ яксон

Ман ҳам он сон
На ҷавон, на пир, аммо
Ҳамчу нуриям барои ин замон.
Ё аз ин бонги гитори майкада
Хоби нӯшин оварад чашми маро?

Эй гитори дилнавоз,
Бонг зан, гулбонг зан!
Лӯлидухтар, он чунон созе бисоз,
То фаромӯшам шавад он рӯзҳои мурдаам,
Рӯзҳои бенавозиш, рӯзҳои дилшикан.

Ман гунаҳгоре шуморам давлати шӯроиро,
Шикваҳо дорам аз он,
Ки замони навҷавонии маро
Ман надидам дар талоши дигарон.

Ман чӣ дидам? Чанг, чанг.
Ҷои оҳангу тарона.
Ман шунидам шарфаи тире туфанг.
Балки аз он бо сари фарзонаи худ
Дар ҷаҳон ҳар сӯй то мурдан давидам?

Лек хушбахтам, ки боз
Дар миёни шӯру тӯфон
Ёдвориҳои бетакрор овардам ба ёд.
Тундбозиҳои гирдоб
Қисматамро гулшукуфти тоза дод.

Нестам ман одами нав!
Чун нагуям беибо?
Дар гузашта истодастам ба як по,
Медавам як навъ аз пушти сипоҳи оҳанин,
Бо дигар по мефитам лағжида ногаҳ бар
— замин.

Ҳаст аммо хайли дигар одамон
Ин касони гумнишон
Талхтар, бадбахттар дам мезананд.
Дар миёни ҳодисоти ақлнорас
Чун сабӯси монда дар парвизананд.

Дидаам,
Донистаам ин турфаро:
Чашмҳои говии андӯхгин.
Хунашон мурдобаи гандидааст
Дар миёни кору бори одамин.

Чун ба ин мурдоб андозед санг?
На, наяндоzed!
Ояд бӯи ганда.
Ин касон дар хеш мемиранд чун барги хазон,
Сар ба пой худ фиканда.

Лек ҳастанд одамони беҳтаре —
Он, ки доранд эътиқоди зиндагӣ.
Қарда бечуръат сӯи фардо назар,
Пушти сар хорида, сӯи якдигар
Гап кушоянд аз ҳаёти нав ба шавқи дигаре.

Гӯш дорам ҳарфашонро, дар назар меоварам
Ҳарфи деҳқонони получро зи бахти одамӣ.
«Зиндагӣ дар давлати Шӯрост айни муддао,
Қамтарак чит... мех ҳам мешуд каме...»

Баҳри ин оворагон
Ҳеҷ чиз лозим набудаст
Ғайри қути лоямут — картушкаю нон.
Пас чаро шабгир менолам, ки ман
Бебарорам, зиштфолам дар ҷаҳон?

Мебарам акнун ҳасад
Бар қасоне, ки фидо гаштанд андар корзор,
Ғояҳои некро карданд ҳифз аз қасди бад.
Ман вале беёдгор
Ҳайф бинмудам ҷавониро абас.

Ин чи ҳоле!
Ин чи рӯзе!
Нопаҳон дар тангнои фосила дармондаам.
Метавониستم ман охир
Монд осоре гаронтар
З-он чи бинвиштам ба шӯхию ба бсзӣ.

Эй гитори дилнавоз,
Бонг зан, гулбонг зан!
Лӯлидухтар он чунон созе бисоз,
То фаромӯшам шавад он рӯзҳои мурдаам,
Рӯзҳои бенавозиш, рӯзҳои дилшикан.

Хуб донам
Ҳасратамро май натонад чора кард,
Тарки май ҳам

Ҳифз нанмояд диламро аз завол.
З-ин сабаб он қадр меҳоҳам ба ҷон
Почаи эзори худро барзада
Тозам аз дунболи насли комсомол.

МАҚТУБ БА ЗАНЕ

Шумо дар ёди худ доред, албатта,
Ки ман бинмуда бар девор такъя,
Ба наздики шумо истода будам.
Шумо рӯ-рӯи хона,
Пой монда музтарибона,
Ба ман аз хашм мегуфтед
Суханҳои баланду паст.

Шумо он вақт мегуфтед:
Зи ҳам бояд чудо гардем,
Зи ҳамдигар раҳо гардем,
Чаро к-аз зиндагии бенишони ман,

Шумо безор гардидед.
Зи бас бояд кунун гиред
Шумо дунболи кореро,
Маро бошад насиби дигаре:
Бояд равам дур аз шумо
Ба ҳоли худ ба пастихо.

Азизам!

Бар шумо маъқул набудам ман.

Надонистед,

ки ман дар миёни тӯдаи мардум

Дар он гаҳ ман ҳам
Аз байни талотумҳою ғавғоҳо
Чу шахси кордида,
Барои хеш дар таҳхонаи киштӣ панаҳ чустам,
Ки то дигар набинам
Кашмакаш,
 чанҷолу ҳазъёнҳои мардумро.

Ҳамон таҳхона —
Буд майхона.
Ба пой хуми май сар ҳам намуда,
Лаби онро бибӯсидам,
Ки ҷуз он ҳеҷ кас н-ояд ба ёдам,
Зи мастию ҷунуни беҳудӣ худро
 бифарсоям,
Худамро ҳайф бинмоям.

Азизам!
Бар шумо ман ғуссаи бисъёр овардам:
Шумо дилтанг мегаштед.
Ба пеши чашмҳои ҳасратангези шумо
Ман дида-дониста
Худамро ҳайф кардам,
Дар ҷаҳони кашмакашҳо гашта ноуммед.

Шумо аммо надонистед,
Ки ман андар миёни гирудори ҳастиям нолон,
Миёни мадду ҷазри ҳодисоти зиндагӣ ҳайрон,
Намедонам кучоҳо мебарад ин олами ҳодис.

.....
Кунун он солҳо рафтанд.
Кунун ман дигарам.
Бо чашми дигар бингарам бар оламу одам,

Кунун чун нӯшбодӣ гӯям андар рӯзҳои ид.
Бигӯям офарин бар ноҳудои хайриятҳоҳам.
Кунун имрӯз,
Чун дар вачду ҳолат омадам ногоҳ,
Шуморо ёд кардам,
Ёд кардам аз ғаму аз дилфигориҳо.
Шуморо мекунам огоҳ:
Кӣ будам ман, киям ҳоло!
Азизам!
Бо сарафрозӣ диҳам пайғом,
Кӣ ман худро раҳо кардам
Мудом аз вартаи беҳудагардиҳо.
Кунун дар давраи Шӯро,
Яке аз узвҳои бовафоям.
Варо ман мепарастам, меситоям.
Кунун ман дигарам,
Аз он «ман»-и дерина ноне нест.
Агар медоштам ман бо шумо акнун сари ёрӣ,
Намедодам шуморо ҳеҷ озоре.
Кунун ман бар дифои байрақи озодию

меҳнат

Ба чон омодаам

бар даъвати айёми пуршӯхрат.

Гунаҳҳои маро бахшед...

Яқин акнун шумо ҳам дигаред.

Бо шавҳари маҳбубу доное

Бароҳат зиндагӣ доред.

Азобу ранҷҳои мо

Ба хотир ҳам намеоред.

Ва ман ҳам бар шумо

Ҳамчун пашизе нестам лозим.

Бароҳат зиндагӣ созед,

Насиби хешро бинед.

Зи боғи ҳастӣ гулҳои умеди хешро ҷинед.
Ба ҳурмат,
Бо саломи оташине,
Ҳамон, ки ёд месозад шуморо
Ҳаводори шумо —

Сергей Есенин.

БА ШОИРОНИ ГУРЧИСТОН

Бузургон пеш аз мо менавиштанд
Ба вазни ямб ё навъи мусамман.
Ҳама он шаклҳои суннатӣ мурданд
Кунун аз нав
Дар аҳди пуршукӯҳи мо
Зимомии шаклҳои суннатиро
Ба дасти худ гирифтаам ман.

Диёри дур! Хоки мулки бегона!
Ҳама печуҳами раҳҳои Гурчистон.
Май ноб,
Даруни чашмҳо анвори маҳтоб,
Даруни чашмҳои жарф
Ҳамчун шохҳои нилгун тобон.

Қаламкашҳои Гурчистон,
Ба ёдам омадед ин дам
Баротон орзу дорам
Шаби хуш, як дами беғам!

Рафикони ҳамэхсосам,
Шуморо мешиносам чун рафиқи

ҳамқалам

Бо шӯри даръеи суҳан,
Бо ҳарфгӯиҳои саргӯшӣ.

Шуморо дӯст медорам
Ба сони Кураи пуршӯр.
Шуморо дӯст медорам
Ба сӯҳбатҳову базму сур.

Ман аз мулки шимолам —
Бо шумо ёру бародар!
Шоирон дар асл ҳамхунанд.
Ба ман ҳам осӣёям
Ба кирдорам, ба афкорам,
Ба ашъорам.

Бад-ин ҷиҳат
Дар ин иқлими бегона
Шумо бо ман қаринастед
Бо ҳисси самимона.

Замонҳо ҷумларо талқон бисозанд
Гузар созанд рӯзон аз паи ҳам.
Забону шеваҳои мардумон рӯзе
Шавад дар як забони нав муҷассам.
Нависад солнома чун хирадманд,
Ба ин ноҷӯрии мо мезанад лабханд.

Бигӯяд ӯ:
Миёни вартаи айём
Нишонихову ковишҳои бисъёре!..
Биҷангиданд байни ҳам бисе ақвом,
Наҷангиданд аммо шоирон боре.

Гувоҳи он —
Чунин оину тадбир аст,
Ки доим шоире бар шоире
Пир аст.

Агарчи чабру зулми мутлақият
Беҳин даръёфтхоро
Буғи карду гулӯгир,
Ба рағми ӯ ҳама ҳустем тадбир.
Кунун озодӣ болафшонӣ дорад
Ба зерӣ бол бигрифта фазоро.

Кунун ҳар кас миёни ҳамзабононаш
Ба оҳанги дилу илҳому илҳонаш —
Тамоми мо
Ба тарзи хеш меҳонем.
Чунон ки мекунад илқо
Дилу эҳсоси инсонӣ.

Ба поён омад акнун
Сарнавишти бад.
Сар омад бандагии мо,
Бувем озод аз ин баъд.

Қаламқашҳои Гурҷистон!
Ба ёдам омадед ин дам.
Баротон орзу дорам
Шаби хуш, як дами беғам!

Рафиқони ҳамэҳсосам,
Шуморо мешиносам
Чун рафиқи ҳамқалам
Бо шӯри даръёи суҳан

Бо ҳарфгӯиҳои саргӯшӣ.
Шуморо дӯст медорам
Ба сони Кураи пуршӯр.
Шуморо дӯст медорам
Ба сӯҳбатҳову базму сур.

МАКТУБИ МОДАР

Чӣ гӯям боз?
Чӣ бинвисам?
Ба шеъри нав зи чӣ ёбам ман оғоз?
Ба рӯи мизи дилпирам,
Ситода номае, ки ўст
Зи номи модари пирам.

Ба ман ў менависад,
«Гар тавонӣ, эй чигарбандам,
Ба рӯзи иди Исо ой,
Ба ман як рӯймоле ор,
Падарро ор як шалвор.
Биё, чонам, ба дидорат
Ҳамеша орзумандам.

Ба ман маъқул не бисъёр,
Ки ту шоир шудӣ,
Қустӣ,
Ба худ як шӯхрати беоқибатро.
Аз ин хуб буд
Ҳазорон бор,
Ки аз хурдӣ
Гирифта дастаи испор,
Ба сахро кишт мекардӣ.

Шудам ман пири фартуте,
Зи заъфи пирӣ бадҳолам.
Агар мебудӣ ту бо мо,
Дигар мебуд омолам.
Набера низ меёфтам,
Варо бо сад навозишҳо
Шаборӯз алла мегуфтам.
Вале ту рӯй гардондӣ
З-арӯсат — аз зану фарзанд,
Худат рафтӣ ба сарсонӣ.
Арӯсатро дигар кас бурд,
Туро акнун дар ин дунё
Аёле неву сомоне.
Сари худро гирифта,
Рафтӣ аз хона
Ба майхона,
Ба пирдобӣ хумори май...

Чигарбандам чӣ шуд бо ту?
Чӣ беозор будӣ ту.
Чӣ хушкирдор будӣ ту.
Мисоли ибрате будӣ,
Ки ҳар кас дида мегуфтӣ:
Чӣ хуштолеъ будаст ин
Александри Есенин!

Ба ту уммеди мо бисъёр холо.
Падар дорад хаёли хом аммо,
Ки ту аз шеърҳоят
Пули бисъёр гирию
Фиристонӣ барои мо...

Чӣ қадре пул бигирӣ ту,
Намебидхӣ ба мо як тин.

Аз онам нори́зо, ға́мгин.
Зи рӯи кори ту донам,
Ки баҳри шоирон шояд
Ягон тин пул намебидҳанд.

Ба ман маъкул не бисъёр,
Ки ту шоир шудӣ,
Чустӣ,
Ба худ як шӯхрати беоқибатро.

Аз ин хуб буд
Ҳазорон бор,
Ки аз хурдӣ
Гирифта дастаи испор,
Ба сахро кишт мекардӣ.

Кунун мо дар ғамистонем,
Намебинем рӯзи равшанеро,
Надорем асп ҳам ҳатто
Агар мебудӣ ту он гоҳ
Ба мо ҳам буд сару сомон,
Фароғат,
Умри беармон.
Аҷаб не,
Ба он ақле, ки ту дорӣ,
Раиси як вилоят мешудӣ...
Дар он сурат ҳаёти мо
Фурӯғи дигаре медошт.
Ба мо ҳам даст ҳеҷ одам намекофт.
Занат биншаста дар хона,
Ба гирдат буд парвона,
Ту аз баҳри падар-модар,
Шуда рӯзидеху ёвар,
Асои пирӣ мебудӣ...»

Кунун мактубро печонда мемонам,
Варо дигар намехонам.
Ҳаросу ҳавл шуд борам;
Маро ё нест дар қисмат
Раҳи дилхоҳу ҳамворам?

Ҳар он чизе, ки меҳоҳам,
Ҳар чизе, ки меҳоҳам бигӯям,
Ба мактуби ҷавобӣ менигорам.

ЦАВОБ

Модари пирам, чи ранге
Метавонӣ, зиндагӣ кун.
Мекунам эҳсос бо қон
Меҳру хотирҷӯиятро,
Лек ҳайфо
Заррае охир намефаҳмӣ, ки чун
Зиндагӣ дорам,
Чӣ мӯҷӯям зи дуньё.

Дар шумо ҳоло зимистон,
Дар шабони моҳтобӣ
Хуб донам,
Модари қон,
Ғарқи афкорӣ ҳамеша.
Мефишонад гӯй вағниҷро касе,
Мешавад баргаш парешон
Барги ӯ чун барги барф
Мефитад дар пушти шиша.

Модари қон!
Чун бихобӣ дар миёни барфбод?
Аз гулӯи лӯла ояд
Ҳар нафас фаръёду афғон,

Хоҳӣ хуспӣ, лек ҳайҳот
Ҷои ҷогаҳ бинӣ тобут
Гӯӣ ҳоло дафъатан
Дар мазорат мебаранд.

Барфбоди нобакора
Гӯиё чун садҳазора
Ходими зишти калисо
Накш хонад сӯгворӣ
Барф резад танга-танга,
Бар замин шинад ба хорӣ.
Дар мазори сард, ҳайфо,
На зану на ғамгусоре.

Бештар бо ҷону дил
Дӯст дорам ман баҳорон
Дӯст дорам обхези
Тундхӯи рӯдҳоро.
Чунки бар ҳар як тароша,
Гӯиё ӯ кишти бошад,
Он қадар паҳно бубахшад,
Қи ба чашмат дарнагунҷад.

Он баҳореро валекин
Дӯсттар дорам, ки номаш
Инқилоби беназираст,
Ман ба ҷон хоҳам давомаш!
Ман фақат дар роҳи ӯ
Мӯхӯрам ғам, меканам ҷон.
Ман варо, танҳо варо
Мепаирам бо дилу ҷон.

Лек ин дуньёи мурдор,
Сардрӯю сардботин!

Сахт ҳоло карданаш гарм
Бо чунин хуршед — Ленин!
3-ин сабаб, бо ин баҳона
Бо дили дардошнои шоирона
Аз паи ҷанҷол рафтам,
Бесару майхора гаштам.

Лек меояд замоне
Модари чон,

бегумоне

Боз меояд замони дилписанд.
Мо на беҳуда бидонӣ
Аслиҳа бар каф гирифтем.
Он сари тӯпе нишаста,
Дигаре бигрифт хома.
Ту дигар аз пул макун ёд,

Гап мазан аз ҳеч чиз!
Аз ту ҳайфам ояд, оё
Он, ки пул хоҳад, ту ҳастӣ?
Ин чӣ пастӣ!
Ман на аспам,
Ман на говам,

на харам,

Аз тавила то маро
Дигарон берун баранд!

Вақташ ояд,
Мебароям ман ба пой хештан.
Бозгашти ҷанги дунё
Баъди тирадозихо
Мебиёрам бар ту рӯмол.
Бар падар ҳам ҷои савфо
Мебиёрам низ шалвор.

Лек ҳоло барфбодаст.
Барфбоди нобакора
Гӯиё чун садҳазора
Ходими зишти калисо
Нақш хонад сугворӣ.
Барф резад танга-танга,
Дар мазори сард, ҳайфо,
На зану на ғамгусоре.

БАҲОР

Тоса бигзашт,
Ғусса ҳам мардуд шуд.
Дӯст дорам зиндатиро чун нахустин хоби худ.
Дӯш хондам дар «Капитал»
Ки барои шоирон
Ҳаст қонуни худу ӯдоби худ.

Мон даме созад фиғон
Ҳамчу иблиси хабис,
Мон ки чун мағруқи урьён
Мушт кӯбад бар дарам.
Ман кунун бо ошнои хушъёру шӯхшанг —
Яъне бо худ, бо худе, ки дигарам.

Раҳм бар афсурдагон аз мо нашоёд,
Ҳам набояд хӯрд раҳме чун манеро.
Бо тавозӯъ баски қон додан тавонам
Дар миёни барфбоди бесарусомониҳо.

Тик-тик, эй момои чурғотӣ,
Хушӣ бодо туро!
Ту матарс аз ман,
Нахоҳам заррае бар ту зиён.
Ҳар қадар хоҳӣ баро

Дар сари ҷиғҳо нишин,
Бо ҳама одоби мурғон.

Қонуни даврон дар олам ҳаст бешак,
Номи ӯ — нисбат
Миёни зиндагон аст.
То қатори кӯп ҳастӣ,
Хӯрду хобат
Ҳаққи навбат дар ҷаҳон аст.

Ассалом, афрои ман,
Бечора афро!
Дор маъзурам, ки ранҷондам туро.
Ҷомаи афсурда гарчи дар танат,
Ғам махӯр,
Нав мешавад пирӯханат.

Печак орад навбаҳор
Ҷомаи сабзат ба сар.
Гирадат ором
Печак дар канор
Бо тамоми навдаҳои тағбағал.

Мебадрояд духтаре бар пешвозат,
Медиҳад обат зи ҷох,
То тавонӣ қард истодагарӣ
Бо дама дар тирамоҳ.

Шомгоҳон
Маҳ шиновар мешавад андар само.
Ин дурӯғ аст
Ҳеҷ сағ маҳро нахӯрдаст.
Ӯ фақат буд ноаён
Дар паси фаръеду ғавғо-
Ҷангу хунрезии инсон.

Лек ҷанҷол орамид...
Акнун —
Моҳ бо он шӯълаи лимуии хеш
Бар сари сабзи дарахтон
Мефишонад нури афзун —
Нури мавзун.

Пас ба сар каш, эй дили ман,
Атри гулҳои баҳорон!
Завқ кун
Бо шеърҳои тозаву тар!
Ин замон то сар ниҳам дар рӯи бистар
Ман сари баҳсе надорам
Бо хурӯсон.

Эй замин, эй замин!
Ту на фӯлодӣ, на оҳан.
Оҳану фӯлод зеро
Муғҷае н-орад барои гул кушодан.
Ман чу ёбам маънии нав,
Мисрае пайдо шавад,
Дар замон ҷилди «Капитал»
Худ ба худ фаҳмо шавад.

* * *

Хайр, эй дӯст, хайр, то дидор,
Ҷони ширин, ту дар дили мой.
Ҳаҷри таъинҷарда пайк орад
Аз висолу ҳузури фардоӣ.

Хайр, эй дӯст, бесадо, беҳарф,
Ғам махӯр, чин мазан ба пешонӣ,
Қи на мурдан нав аст, на зистан
Андарин рӯзгори инсонӣ.

САВТҲОИ ФОРСӢ

* * *

Фурӯ биншаст акнун дардҳоям,
Наёзорад диламро шум ҳазъён.
Даво бахшам кунун дар чойхона
Ба дарди хеш аз гулҳои Техрон.

Ба ман чойхоначии чорпахлӯ
Ба ҷои бода ҷои талх орад,
Ки назди рус гирад обрӯе,
Ки то донем ӯ чойхона дорад.

Аё мизбон, зиёфат кун ба ҳаддаш,
Ба боғи ту ҳазорон ранг гул ҳаст.
На беҳуда гирифта чашмбандаш
Шикорам кард он ду наргиси маст.

Ба мулки Рус мо гулдухтаронро
Намедорем чун сағ по ба занҷир.
Ба онҳо бўса омӯзем бемузд,
На бо зӯрию макру зарби ханҷар.

Ба ин сон қомати мавзуни шамшод,
Ки рӯяш чун шафак бошад дурахшон,
Гилеми рангаи Шероз бахшам,
Бубахшам рӯймоле аз Хуросон.

Биё, эй хоча, чои талхтар дех,
Ба ту ҳарфи дурӯғе ман нагӯям.
Ба чои худ кафолат медиҳам, лек
Ба чои ту кафолат ман нагӯям.

Ба сӯи дар назар нанмой бисъёр,
Намедонӣ, ки дар боғат даре ҳаст?
На беҳуда гирифта чашмбандаш
Шикорам кард он ду наргиси маст.

* * *

Бипурсидам зи саррофе ман имрӯз,
Ки мебахшад ба сӯме нимтуманро,—
«Чӣ сон гӯям бари Лайлои зебо
Ба форсӣ ман каломи «ошиқам»-ро?

Бипурсидам ман аз сарроф имрӯз
Латифу нарм чун гулбодаи Ван:
Чи сон изҳор дорам баҳри Лайло
Қаломи «бӯса»-ро бемакру бефанд?

Нухуфта дар таҳи дил аҷзи худро
Ба сарроф арз кардам орзӯям:
Ба форсӣ чун кунам арзи таманно,
Ба Лайло чун «ту ёри ман» бигӯям?

Ба ман сарроф посух дод ин сон,
Ки ошиқ бо сухан ошиқ набошад.
Зи дарди ишқ гӯяд оҳи пинҳон,
Ду чашме, ки чу ёкут шӯъла пошад.

Набошад бӯса чун лавҳи мазоре,
Надорад баҳри ошиқ бӯса номе.
Бувад бӯса гули сурхи баҳорӣ
Қаз ӯ орад сабо атри паёме.

Зи ишқ ошиқ намечӯяд кафолат
Шуда дар шодию ғам ёри дилбар.
«Ту ёри ман» — тавонад гуфт он даст,
Ки гирад аз рухи чонона чодар.

* * *

Ту, эй Шоҳона, эй Шоҳонаи ман,
Чу фарзанди шимолам ман, аз ин боб
Дилам хоҳад бигӯям васфи саҳро,
Ҳам аз ҷавдорзори зери маҳтоб.
Ту, эй Шоҳона, эй Шоҳонаи ман.

Магар з-он рӯ, ки фарзанди шимолам,
Бузург ояд маҳаш дар дидаи ман.
Бувад ҳарчанд зебо мулки Шероз,
Набошад беҳ зи паҳнои Рязан.
Магар з-он рӯ, ки аз мулки шимолам.

Дилам хоҳад бигӯям васфи саҳро,
Ки мӯи ман бувад ҳамранги ҷавдор.
Агар хоҳӣ ба ангуштат бупечон,
Наёбад мӯи ман як зарра озор...
Дилам хоҳад бигӯям васфи саҳро.

Ту аз ҷавдорзори зери маҳтоб
Зи мавҷи мӯи печонам нишон ёб.
Нигоро, шодмонӣ кун дар олам,
Фақат ёде маянгез андарунам
Ту аз ҷавдорзори зери маҳтоб.

Ту, эй Шоҳона, эй Шоҳонаи ман,
Дар он чо — дар шимолам низ ёре
Ба ту бисъер монанд аст, монанд,
Ба ман дорад нигоҳи интизоре,
Ту, эй Шоҳона, эй Шоҳонаи ман,

* * *

Ту гуфтӣ: Саъдии оқил
Фақат аз сина мебӯсид.
Худоро, сабр кун охир,
Зи ман ҳам он тавонӣ дид.

Сурудӣ «Он сӯи Ифрот
Зи духтарҳост гул зебо»,
Расад гар даст, мебастам
Суруди тозаю шиво.

Агар меомад аз дастам,
Ҳамекандам ҳама гулро,
Ки чуз Шохона дар олам
Набошад ҳеҷ гул зебо.

Маро ту бо ҳасад м-озор,
Надорам ман ҳасад, ҷонам.
Маро модар чу шоир зод,
Чу шоир бўса бистонам.

* * *

Набудам ҳеч вақте ман ба Босфор,
Мапурс аз ман ту ҳаргиз васфи онро.
Фақат дар баҳри чашмони ту дидам
Самогун мавҷҳои оташинро.

Набурдам қорвоне сӯи Бағдод,
Набурдам шоҳиворию ҳино ҳам.
Қаме ҳам шав, нишин, эй сарви озод,
Ба рӯи зонуят гирам даме дам.

Туро ҳарчанд пурсам, лоба созам,
Ба зориҳои ман қоре надорӣ,
Қи андар кишвари дури Россия,
Манам як шоири овозадоре.

Шаби маҳ аккаси сағ бишнавам боз
Дилам мечӯшад аз шеърӣ тарона.
Ту ҳам мулки маро, эй духти Эрон,
Хаёли боздидан дорӣ ё на?

Ман ин ҷо омадам на аз малале,
Маро ту ноаён бинмудӣ даъват.
Ба даври гардани ман ҳалқа гаштанд
Ду дасти чун ду боли қу сафедат.

Басо шуд чӯям аз қисмат саранҷом,
Вале аз рафтаҳо ҳасрат надорам.
Ҳикоят кун, ки то дил ёбад ором,
Ба ҳаққи кишвари зебот, ёрам.

Бикуш андар дилам ёди тарона,
Маро сармаст кун аз қоми саршор,
Қи аз пазмонии ёри шимоли
Накоҳам қон, нагуям охи бисъёр.

Агарчанде набудам ман ба Босфор,
Хаёлан васфи он бар ту бихонам.
Чу дар чашмони ту ман баҳр дидам,
Қи мавҷи оташинаш сӯхт қонам.

* * *

Дар кишвари шоми заъфаронӣ
Дар боғ ба чилваанд гулҳо.
Савте бисарой, ёри чонӣ,—
Савте, ки суруда буд Хайём.
Дар боғ ба чилваанд гулҳо.

Ғарқ аст ба нури моҳ Шероз,
Чӯшида дар осмон ситора.
Ояд бадам аз ниқоб, к-онро
Пӯшанд ба рӯи моҳпора.
Ғарқ аст ба нури моҳ Шероз.

Дар зери ниқоб рӯй пӯшанд,
То ки нарасад ба ҳусн доғе?
Ё аз паи он ки ошиқонро
Сӯзанд дар оташи суроғе,
Дар зери ниқоб рӯй пӯшанд?

Эй ёри азиз, чодар афкан!
Ин панди маро ба ёди худ гир.
Ҳам бахт ба мо зи баҳр қатраст,
Ҳам зиндагӣ кӯтаҳ аст охир.
Ин панди маро ба ёди худ гир.

Хар нохушие зи қисмат ояд,
Бо хосияте хуш аст гоҳе.
Зинҳор мапӯш рӯи чун гул,
Зинҳор макун дигар гуноҳе,
К-ин ҳусн атост аз табиат.

Дар боғ ба чилваанд гулҳо...
Аз ёру диёр ёдам омад.
Ман худ ба ту хонам, эй нигоро,
Савте, ки нахонда буд Хайём...
Дар боғ ба чилваанд гулҳо.

* * *

Дар ҳавои кабуду тозаю соф
Мебароям ба ҳавзаи гулҳо.
Эй мусофир, ки меравӣ ба уфук,
Ба биёбон намерасӣ асло.
Дар ҳавои кабуду тозаю соф.

Бигзарӣ марғзорро чун боғ,
Боғро ҳамчу гулшани худрӯй.
Натавонӣ кунӣ ту қатъи назар
Аз гули меҳаки тару дилчӯй.
Бигзарӣ марғзорро чун боғ.

Шарфае, хашхаше, садои маҳин
Дар назокат чу шеваи Саъдӣ.
Дар замон дар нигоҳи кас монад
Зардии маҳ зи тоқи чархи барин.
Дар назокат чу шеваи Саъдӣ.

Медихад аз кучо парӣ овоз
Бас маҳин — гӯй нои Ҳассон аст.
Андар оғӯши гарми пур аз ноз
Талафе нест, роҳати ҷон аст.
Ромиши рӯҳ — нои Ҳассон аст.

Ин бувад қисмати писандида
Ҳар касеро, ки монда шуд зи сафар.
Дар ҳавои кушоду озода
Мекашам мисли ташнае бар сар
Бо лаби хушк атри гулбода.

* * *

Маҳтоб чу гирдаи тилоӣ,
Гулбодаи бедгул ва шаббӯй
Оромишу сайр чун нахоҳӣ
Дар кишвари дилнавозу дилчӯй

Афсонатироз Шахрзода
Дар кишвари дурдасти Бағдод
Сад боғи фасона об дода,
Боғи дили хеш бар хазон дод.

Арвоҳи замонаҳои рафта —
Гардида мазорҳо алафпӯш.
Бар гӯри баҳасратони хуфта
Ҳон, раҳгузаро, чӣ мениҳӣ гӯш!?

Пиромуни худ ниғаҳ кун, эйдун,
Лаб ҷониби гул ниёз дорад.
Дар дил ба адӯт оштии кун,
То гардани ту фароз дорад.

Ошиқ шаву хуб бўса бистон
Дар партави моҳ аз лаби ёр.
Гар хоҳӣ зиёрати хамӯшон,
Дар хоб ту зиндагон маёзор —

Ин буд суруди Шахрзода,
Такрор шунав зи барги резон.
Хар кас зи ҷаҳон нахост чизе,
Охир бишавад зи худ пушаймон.

* * *

Ҳаст дар мулки Хуросон як даре,
Қ-остонаш аз гулу райҳон пур аст.
Ошъён дорад дар он ҷо як парӣ.
Ҳаст дар мулки Хуросон як даре,
Боз кардан лек натвонистамаш.

Зӯр дорам ман ба бозувони худ,
Давлати ман — мӯи тиллои сарам.
Он парӣ хушлаҳчаю ширинадост.
Зӯр дорам ман бо бозувони худ,
Оҳ аз он дар, ки во кардан нашуд!

Ҷуръатам беҳосил андар роҳи ишк,
Баҳри чӣ, баҳри кӣ меҳонам суруд?
Гар надорад рашк Шохона, чӣ суд?
Баски он дарвоза во кардан нашуд,
Ҷуръатам беҳосил андар роҳи ишк.

Вақт шуд. Бояд равам бар Русия,
Мулки Эрон, аз ту чун гардам ҷудо?
Рафта аз ту, кай фаромӯшат кунам,
Ефта мулки азизи хешро?!
Вақт шуд. Бояд равам бар Русия!

Хайр бодо, хайр бодо, эй парӣ,
Гарчи он дарвоза во кардан нашуд,
Меҳнати ширини ишқат дар дилам —
Шарҳи он дастон кунам дар мулки худ.
Хайр бодо, хайр бодо, эй парӣ!

* * *

Ватани нилгуни Фирдавсӣ,
Қай фаромуш кунӣ зи будани ман,
Ёд н-орӣ зи меҳрубон урусе,
В-аз хаёли ду чашми бефани ман,
Ватани нилгуни Фирдавсӣ.

Мулки Эрон, қашангу зебой,
Ҳар гулат шамъсон фурӯзон аст.
Бо тароват зи кишвари дуре
Ёд орад, ки роҳати ҷон аст.
Мулки Эрон, қашангу зебой.

Охирин бор нағҳатат нӯшам,
Қи чу бўза бидорадам сархуш.
Лафзи ширини ҷонфазоятро
Охирин бор мекунам ман гӯш
Дар дами хайрбод, Шохона!

Лек оё зи дил барорам? На!
Бо чунин ҳоли бесарупой
Баҳри ҳар ошною бегона
Гӯям аз хубиҳои ту доим.
Ҷовидона ту дар дили мой.

Ман зи рӯзи бадат наметарсам,
Лек дар васфи Русия акнун
Як тарона нишона бигзорам,
Гох-гоҳе суруда ёдам кун,
Андар он савт ман ба ту ёрам...

* * *

Гар ба ҳукми ҳаёт бишморӣ,
Шоирӣ чист, шоиро,
донӣ?

Боядат дил кунӣ ду сад пора,
То дили мардумон шукуфонӣ.

Шеър гӯӣ ба васфи паҳноҳо,
То ки сахро шавад туро кафи даст.
Барна булбул ҳамеша мехонад
Беалам як сурудро то ҳаст.

Тӯтӣ ҳам чун ба шеваи мардум
Ҳарф гӯяд, суруд бархонад,
Беамак як садои бемаънист,
Ҷону дилро даме наболонад.

Зиндагӣ савти тоза меҳоҳад,
То зи шӯраш барад ҳаловат ҷон.
Лоақал мисли ғук агар хонӣ,
Бо дилу дарду лаҳҷаи худ хон!

Гар ба ҳукми Муҳаммаду Қуръон
Майгусорӣ ҳамеша шуд мамнӯъ,
Лек шоир бинӯшадаш алъон
Чун бимонад ба қабзаи андӯҳ.

Гар равад сӯи манзили ҷонон
Бинадаш ҳамканор бо дигар,
Аз паси пардаи сиришки равон
Бар дили ӯ наmezанад ханҷар.

Лек аз рашк хӯрда хуни дил,
Хонад ин нукта то дари хона:
«Чун кунам, ҷон диҳам ба сарсонӣ,
Хок гардам, ба расми дерина».

* * *

Ба баҳри зарҳалии мӯйҳоям
Шино созад ду ку — ду дасти он ёр.
Дар ин олам ҳама одам сарояд
Суруди ишқро такрор-такрор.

Замоне буд ман ҳам месурудам,
Ханӯзам он суруд андар забон аст.
Аз он савт аст ашӯраи диловез,
Аз он шеърам писанди мардумон аст.

Агар кас бо дилу ҷон ишқ бандад,
Дили кас мешавад як пора тилло.
Ба монанди суруди ишқ дилро
Маҳи Техрон насозад гарм асло.

Надонам умри худ чун бигзаронам:
Надида васли Шоҳона, бимирам?
Ва ё пиронасар ёд оварам боз
Зи умри рафтаю андӯҳ гирам?

Дар ин дунё ба ҳар чиз нисбате ҳаст,
Яке чашму яке дилро гуворост.
Агарки форс шеъри бад нависад,
Қасе онро нахонад аҳли Шероз.

Ба ҳаққи ман ҳам ин сон байт монед,
Ки ӯ мегуфт боз ашъори дилчӯ,
Валекин кушт ўро ногаҳонӣ
Ду боли ку — ду дасти ёри гулрӯ.

* * *

«Чаро ин гуна тобад хира махтоб
Ба рӯи боғу бўстони Хуросон?
Ки гӯй дашти русасту меғолуд
Равонам ман аз он ҷо шомгоҳон», —

Чунин пурсидам, эй Лайлои зебо,
Шабе ман сарвҳои безабонро.
Надода посухам, карданд боло
Сари худро ба сӯи осмонҳо.

«Чаро маъюс пошад нур махтоб?» —
Бипурсидам зи гулҳои гулистон.
«— Агар ту аҳли дардӣ, хуб даръёб
Зи ранги ғунчаҳо авзои онон».

Гуле во кард ин дам ғунчаашро
Ба гӯшам нарма гулбарге бигуфто:
Бидон, Шоҳона бо бегона дил дод,
Зи ағъери ту ёре кард пайдо.

Бигуфто худ ба худ «Рус кай бифаҳмад...
Чӣ донад қадри оҳангу тарона...»
Аз ин рӯ дар хиҷолат монда махтоб,
Ғамину хира нури худ фишонад.

Фузун чабру чафоҳо дида олам,
Фузун дида хиёнат ҳар як инсон.
Валекин, ҳар чӣ бошад ҳам, азиз аст
Шабонгоҳони нофармони Техрон.

* * *

Бош хомӯш, эй дили содда!
Мо ҳама фанд хӯрдаем аз бахт,
Бар гадо раҳм бояду шафқат,
Бош хомӯш, эй дили содда!

Моҳ бар рӯи барги кастона
Медавонад шуои ҳамчун зар.
Гашта пинҳон ба чодари Лайлӣ,
Рӯи зонӯш мондаям ман сар.
Бош хомӯш, эй дили содда!

Мо ҳама мисли кӯдакон гоҳо
Ашк резем, саҳт механдем,
Бар сари мо фитод дар дунё
Нобарорӣ,

барору хурсандӣ.
Бош хомӯш, эй дили содда!

Пай зада кишвари зиёдеро
Бахти худро зи ҳар куҷо чустам.
Баъд аз ин лек қисмати дилхоҳ
Ман наҷӯям, ки дасту дил шустам.
Бош хомӯш, эй дили содда!

Боз дорам умед аз дунъё,
Май нав ояд ба кӯҳна паймона,
Эй дил, ором шав, даме осо
Дар сари зонухои ҷонона.
Боз дорам умед аз дунъё.

Боз шояд зи мо намояд ёд,
Сарнавиште, ки сели тӯфонист.
Ишқи моро ҷавоб хоҳад дод
Бо суруди ҳазордастоне.
Бош хомӯш, эй дили содда!

* * *

Қишвари шӯхшанги нилуфом.
Қардаам сарфи шеър номусу ном.
Бишнаві, эй шамолаки даръё,
Сӯи гул илтиҷои булбулро?

Бишнаві, гул сучуд меорад,
Нолаи булбулаш ҳамефорад.
Бишнаві, эй шамолаки даръё,
Сӯи гул илтиҷои булбулро?

Кӯдакӣ ту, чӣ ҷои баҳс охир,
Банда ҳам нестам магар шоир?
Бишнаві, эй шамолаки даръё,
Сӯи гул илтиҷои булбулро?

Афв фармой, Голия, моро,
Вохӯрад эй басо гул андар роҳ.
Гул фузун лаб ба ханда бикшояд
Лек дилро якеш хуш ояд.

Ману ту низ ҳар ду механдем,
Баски бо ин диёри дилбандем.
Бишнаві, эй шамолаки даръё,
Сӯи гул илтиҷои булбулро?

Кишвари шӯҳшангу нилуфом.
Сарфи шеър аст умри ман батамом.
Лек бар ҷои Ғолия кайҳо
Булбул оғӯш мекунад гулро.

НОХУДОИ ЗАМИН

Ҳеҷ кас ҳоло набуд
Ҳокими сайёраи мо.
Ҳам сурудамо нахонда
Ҳеҷ кас.
Ӯ, фақат ӯ
Қарда дасти хеш боло
Гуфт:
 дунё
Дудмони яктан аст.

На мушарраф гаштаам
Бо ҳама мадҳу санои қаҳрамонӣ
Тундҷӯшиҳои хун
Дар рағу пайванди ман нест.
Лек, хушбахтам замоне —
Дар замони тирае
Якдилу ҷон ҳамраҳи ӯ
Қардаам ман зиндагонӣ.

Ҳам на танҳо мо,
Ки аз наздик мебинем ӯро,
Балки ҳайронанд
Ҳатто филҳо...

З-он ки чун як баччаи хурд —
Хоксоре зодаи Симбирск —
Нохудои мамлакат шуд,
Нохудои кишвари худ.

Дар миёни шӯри амвоч
Бо ҳама он софқорӣ
Як қадар хашмӣ
Ҳам он сон меҳрубон
Фикр мекард ӯ басо
Марксона
Ҳам басо мекард ленинвор эҷод
Достонҳои замон.

На!
Қори ӯ айёшии Разин набуд.
Ҳам на мисли Пугачев
Шӯришу балво намуд.
Ҳам касеро
Рӯ ба деворе набурд.
Ҳар чӣ кард аз рӯи қонун —
Қонуни инсонӣ буд.

Оқил аст ӯ,
Ҳам далер аст.
Баҳри он бигрифт танҳо
Чамбари суккон ба даст,
То ки дар роҳи димоға
Мавҷҳо яксон шавад.
Боз бошад роҳи паҳно
Кишти дар ҷавлон шавад.

Ҷуст ҳодӣ,
Нохудои киштияст.

Бим кай оранд дар дил
Кӯҳи мавҷу тундбодаш!
Баски аз кулли мамолик
Ҳизб ҳампаймони ўст.
Ҳизби чамъовардаи ў
Ҷумла маллоҳони ўст.

Аз чӣ тарсӣ, эй касе,
Ки ба дарьё хӯ накардӣ?
Ин касон
Бо нияти холис басе
Чун ба хушкӣ по гузоранд,
Сад чароғи раҳнамое
Дар сари раҳро гузоранд.

Он замон як шоире,
Бо сиришти дигаре,
Балки ман не,
Балки дар байни шумост —
Месарояд достоне
Бо каломи тозае
Дар ҳақи азму талоши
Берун аз андозае.

У бигӯяд:
«Он шиноварро ситоям,
Ки ба тоб овард дилро
Дар талоши бахти олам.
Боз кард аз баҳри дунё
Хушкиеро, ки надида
То кунун фарзанди одам».

РОҲИ МАН

Ним кард умри ман раҳи худро,
Монда ғамҳою монда хотираҳо.
Мани рустои чаҳондида
Дар ба дар гаштаам дар ин дунё.
Шеърҳои,
Шумо ҳикоя кунед
Баъди ман саргузашти талхи маро.

Кулбаи руставию дашти ҳамӯш,
Бӯи қатрону шамъдони сиёҳ,
Бистари хоби кӯдакиҳоям,
То кунун мерасанд бар ёдам,
Бо ҳамин ёди кӯдакӣ шодам.

Шоми яхбандии зимистон аст
Мекунад нӯла бод
дар паси дар,
Момаам бо ҳавои нолиши бод,
Мани нӯҳсоларо гирифта ба бар,
Байтҳои қадимӣ меҳонад,
Канда-канда,
Димоғию дилгир,
Гӯй ҳамёза мекашад кампир,

Мевазад бод,
Бод мепечад.
Гӯй дар кӯчаҳои деҳаи мо,
Паиҳам медаванду мерақсанд
Чумла арвоҳи мурдаҳо шабҳо.
Чунки империе дар ин даврон,
Чанг мекард зидди мулки Япон.

Ман дар он солҳои рӯбӣ,
Гиряхо дидаю намедидам
Қорҳои сиёҳи Русияро.
Дар ҳама ҳоки беканораи мо,
Ватани ман,
Ягона кишвари ман,
Буд танҳо вилояти Рязан.

Дар қанори диёри бегона
Чанг мекард шоҳу давлати рус,
Лек дар деҳаи қанории мо,
Мужикон аз папоҳ то бегоҳ.
Медурӯданд сабза дар саҳро.

Сақату нӯсазояшон лекин
Мерасид аз ҳама тараф бар гӯш.
Гар яке нафрат аз худо мекард,
Дипаре шоҳро сиёҳ мекард.
Лек ҳам шоҳу ҳам худовандон
Дур буданд аз ин алафдаравон.
Дар уфӯқҳои дур,
Чун зардоб
Шафақе буду пора-пора саҳоб.

Дар ҳамон рӯзҳо ба лаб омад
Аввалин сатри шоиронаи ман.

Ба хаёлам, ки вақти ин эҷод,
Ҳамчу ман дар ҷаҳон набуд дилшод.
Гуфтам:

Акинун, ки ман шудам шоир
Бояд андохт дар замон сафир...

Солҳои муқаддам ба хаёл,
Ҳамчу хобу хаёли деринанд.
Ҷумла бо ёди одамони азиз,
Солҳои гузашта ширинанд.
Аз миёни ғубори хотираҳо
Мекунад мӯсафеди бобоям,
Гоҳ-гоҳе ҳанӯз ҳам илқо:

«Шуғли беҳудае ҳамеварзӣ,
Лек агар шавқат ояд аз ин қор,
Бинавис аз дамидани ҷавдор,
Ҳам аз аспе, ки мекашад испор».

Ман дигар менишастам аз сари шаб
Ҳама шабҳо ба фикри суннати шеър.
Дар таҳи дил умед мекардам,
Мешавам зӯр,
Одами машҳур.
Дар Рязан чу ифтихори Ватан,
Меғузоранд ҳайкале бар ман.

Дар сини понздаҳ дигар гаштам.
Дар лабонам агарчи то ба ҳанӯз
Бӯи пистону шири модар буд,
Дилу ҷони ман ишқпарвар буд.
Орзуи бузургӣ мекардам,
То шавам ман ба беҳтарин духтар,
Ошиқу хонадору ҳамбистар...

Чи кунам, ки ҳисоби кори маро,
Солҳо тарзи хеш ҳал карданд.
Рафта дар пойтахти милали рус,
Мани рустои хаёлписанд,
Шудам аз шоирони аввали рус.

Баъд аз шоирӣ дилам бигрифт,
Сайри дунё баромадам танҳо,
Ба касе ман на дӯст,
Не душман,
На ғами худ ба дил,
На дарди Ватан;
Кӯраи арзро задам паси по.

Ман ҳамон рӯзҳо яқин кардам,
Ки сухан низ монда зери риё.
Ҳаст қалбу маҷозӣ шӯҳрати мо,
Чист худ мулки рус дар дунё.
Бигузаштам зи рӯи шӯҳрати худ,
Ман шудам ҷовидона заҳролуд.

Бигузаштам зи баҳри шеърӣ қалам,
Нест кам ёвагӯӣ бе ман ҳам.
Мон, ки гумном аз ин ҷаҳон биравам,
Нагузоре баҳри хотир ман
Ҳайкали ёдгорӣ...
Дар Рязан.

Русия... шоҳпараст...
Беиқбол!...
Ҳамчу шоир агар ту дидӣ маро,
Хез инак ба мушгу сина кушо,
Ҳамчу авбош гирам истиқбол!
Кӣ дар ин ҷабҳа зӯр меояд?

Ман ва ё издиҳоми ашрофон?...
Бо ҳамин азм омадам Маскав,
Кӯр шуд як-ду сол бо ғавғо,
Дар тарабхонаҳою майкадаҳо...

Ёд кардам ба ғусса деҳкадаро,
Шеърҳои дигар навиштам ман,
Шеърҳои, ки бӯи анбар не,
Бӯи занҳои бӯсапарвар не,
Бӯи каҳ, бӯи хок мекарданд,
Бӯи мехак,
Ва бӯи дуди тапак...

Рӯз аз рӯз мешудам музтар,
Ки гирифт инқилоб кишварро,
Шоҳро ҳам расид вақти ҷазо.
Рус охир, чигуна шуд бедор,
Ба забон гуфтаниш бувад душвор.

Ман дар ин давра чанд дар дунё
Гашта-гашта,
Ба деҳа баргаштам,
Нигаронам набуд касе дар роҳ...
Аз дари хонаи падар сӯям
Тӯс мекард кокулафшонӣ,
Шоҳа сабзу сафед пояи он,
Чун занони ҳарирпӯши ҷавон...

Бояд ин ҷо қарор даръёбам,
Лек бегонавор метобам...
Аз заминҳои ғарқи нури тамуз
Мекашонанд одамон ҷавдор,
Лек бар ман касе надорад кор,
Пеши ин халқ шахси раҳгузарам.

Мана,
Гӯё маро надида гузашт
Занаке ҳамчу соя аз бари ман,
Ларза афтод аз ин ба пайкари ман.

Э, нахонд ин занак ҳамон бошад?
Ёри дерин чаро маро нашнохт?
Хайр,
Мон ӯ ба роҳи худ биравад.
Нест ӯ бе мани аламзада ҳам
Ин замон бе азобу дарду алам.
Бар маҳал ҷабҳааш гирифта ғубор,
Хусни хубӣ парида аз рухсор...

Шомгоҳон ниҳонӣ аз мардум,
Барҳазар аз нигоҳи сарди касон
Кулаҳамро кашиде то сари ҷашм,
Мебароям ба даштҳои калон.
Мекашам хоки даштро оғӯш,
Мекунам савти ҷӯйҳоро гӯш.

Хайр мардум...
Гузаштани бигузашт,
Рафт умри ҷавонӣ бебаргашт!
Дилам аммо ҳанӯз ҳам гарм аст.
Метавон боз ҳам кунам коре,
Лек акнун чу марди солоре.

Мон, ба ман зиндагии тозаи деҳ
Зӯри нав бахшаду забони равон.
Аз ҷазал буд роҳи шӯҳрати ман,
Роҳи аспу аробаи деҳқон.

БА САГИ ҚАЧАЛОВ

Бидех, эй Чим, ба ман чанголи худро,
Надорад баски чанголи ту ҳамто.
Биё ҳар ду занем аккос бо ҳам
Дар ин оромии шаб зери маҳтоб.
Бидех, эй Чим, ба ман чанголи худро.

Макун лаблесию ширинадой,
Намедонӣ ту ҳоло чист дуньё.
Зи ман омӯз дарси зиндагонӣ,
Зи ман дарьёб қадри зиндагиро.

Азизу меҳрубон як соҳибат ҳаст,
Ҳамеша меҳмон дорад ба хона.
Туро ҳар меҳмон созад навозиш,
Кунад бо панҷааш мӯи ту шона.

Ту бо ҳусни сағона беназирӣ,
Ба ҳар кас тез улфат мепазирӣ.
Напурсида, накебида зи ҳар кас
Ба мисли маст доим бўса гирӣ.

Миёна меҳмонҳои ту, эй Чим,
Ҳазорон нокасу кас буд, аммо

Ғамину паршикаста духтареро
Надидӣ дар қатори меҳмонҳо?

Аминам мебиёяд ӯ ба наздат,
Ба ҷои ман ту ўро деҳ тасаллс:
Билесу бўс дасташ бо назокаг,
Бубахшад то ҳама неку бадамро...

ДАРДНОМАИ САГ

Субҳдам байни тӯдаи ҷавдор
Ки тилоранг буд аз хуршед,
Модасаг бо азоби ноҳинчор
Зардмӯ ҳафт сагбача зоида.

То дами шом бас навозиш кард,
Бо забон пушту рӯяшон лесид.
Зери пистон зи гармии баданаш
Барфи тар об пашта мешорид.

Шомгоҳон чу бар сари ода
Шишта бинед мокиёнхоро.
Хочаи туршрӯй дар халта
Сагчаҳоро бибурд бар даръё.

Сар-сари барфтӯдаҳои баланд
Модасаг медавид бар асараш...
Муддати дер ҳалқа зад якчанд
Ларзиши сатҳи об дар назараш.

Қадаме чун зи рӯд вопас рафт
Арақи паҳлуҳош лесида,
Моҳаш аз боми кулбае тобид
Яке аз сагчаҳои ғарқида.

Аз алам совида ба ҳам дандон
Модасаг сӯи осмон зорид.
Моҳи борик ҳам бишуд пинҳон,
Ноаён пушти теппахо лағжид.

Талҳ, он сон ки санг андозанд
Сӯи ӯ ҷои устухонпора,
Рӯи барфи сафед ҳамраҳи ашк
Рехт чашмаш ба сони истора.

* * *

Эй хумори бўса, лабҳои маро
Лаҳзае хуншор кун аз бўсаат.
Баҳри лабҳои ту дар лабҳои ман
Монда ҷои бўсае чун ҳисаат.

Зиндагонӣ соғари базм асту бас,
Ҳар касе як бор навбатхори ўст.
Ҳар касе як бор меояд ба даҳр,
Бе ҳато қонуни нотакрори ўст.

Андак аз кори фалак андеша кун,
Моҳро гашти фалак кам мекунад:
Вақт онро то уфукҳо раҳ ба раҳ
Гӯиё чун мурғ пар-пар мекунад...

Эй хумори бўса, дар лабҳои ман
Монда ҷои бўсае чун ҳисаат.
Вақти мо танг аст, лабҳои маро
Лаҳзае хуншор кун аз бўсаат.

Ман Ишкро пеши ту арзон кардаам,
Барнагирам даст аз домони ту,
Кош рӯзи рафтаам аз ин ҷаҳон
Дар лабам бошад пай дандони ту.

Дина шаб бӯи туро овард бод,
Бар дили ранчури ман хамчун даво,
Ваъдаҳое дод бо овози ту
Шир-шири гелоси худрӯе маро...

Зиндагӣ як бор меояд ба даст,
Зиндагонӣ соғари базм асту бас.
Нӯши ҷонат бод ин ҷоми тараб,
Чун намеой ба дуньё бозпас.

* * *

Ба сарои падар намеоям,
Соирӣ бурду бурд, дурам бурд.
Ғами талхи маро дар он манзил,
Ғар хӯрад, шохдона хоҳад хурд.

Мон ки дар марғзори сабзи падар
Бод хонад таронаҳо аз ёд.
Гули зангӯла руста аз пай ман,
Гоҳ гирьяд, гаҳе занад фаръёд.

Моҳ шабҳо ба гӯшаи бомаш
Бинишинад ба фикри дидани ман...
Ман агар дар ғарибиҳо монам,
Мекунам аз хаёли деҳа кафан.

Лек ҳар раҳ, ки метавонад бурд,
Низ оварда метавонад боз.
Дар ҷавонӣ ватан надорад кас,
Ватан аз ҷирӣ мешавад оғоз.

Роҳу бериҳа дар ҷавонӣ як аст,
Лек пирон ба роҳ побанданд.
Роҳҳо тахта-тахта чун тобут,
Мурдаҳои ғариб меоранд.

Нест беҳуда ин масал, ин ҳарф,
Қ-аз азал халқ мекунад тақрор:
Саги оворапарди дайду ҳам,
Рӯзи мурдан ба ҳона ояд зор.

Гел-гелон маро ҳам аз дарҳо,
Мекашад ҳоки деҳаам бар худ.
Як шабе дар канори ҷӯи падар,
Мешавад шоҳдона ашколуд.

НОМАЕ БАРОИ ХОҲАРАМ

Аз Александр гирифтам дина рӯз
Қоғазе аз чанд сатри норавон,
Ман варо гаҳ хонда, гаҳ бӯ мекунам,
Бӯи деҳ меояд аз ҳар сатри он.

Хоҳарам, эй хоҳарам!
Эй хоҳари қонам салом!
Гарчи дар сад шаҳри дунё
зиндагӣ кардам

Ҳанӯз,
Ҳамчунон рустои деринаам.
Хештанро атру анбар мезанам,
Хоку оби деҳа меояд ба ёд,
Мешавам ман шоду ношод.

Сабзахоро дида дар пушти дарам,
Боз ман фикри Риёзон мекунам.
Дар хумори деҳа ҳамчун кӯдаке
Хешро ҳар лаҳза пирӣён мекунам.

Ҳолиё аз гармии рӯзи баҳор
Олуболӯҳои мо гул кардаанд.
Бегумон, бобои мо истодааст
Дар миёни боғ бо белу каланд.

Ох, ин дарду ғами дерина аст,
Ин хаёли хом аз пешина аст...

Ёд кардам он дарахтонро, ки дӯш,
Дар баҳори қаҳтсолӣ,
Пой то сар ғарқи гул қурбон шуданд,
Кӯю дар монанди тифлиҳи
ман урьён шуданд.

Хоҳарам, эй хоҳарам!
Оё фаромӯш кардай?
Бас дарахтонро дар айёми самар,
Решакан мекард испори падар,
То ҷаву гандум бикорад,
Ҳар кучо картошка биншонад дигар...

Ғарчи оби дида дорад ин хаёл,
Саргузашти кӯдакиҳои ман аст.
Шодию ғамҳои нотақрори ӯ,
Сархати ашъори гӯи ман аст.

То кунун дар хотирам ҳаст,
Иди май буд.
Ёсҳо гул карда буданд,
Ҷангали гелосҳо гул карда буданд,
Масти бӯи навбаҳорон,
Медавидам зери борон.
Тӯсҳоро карда оғӯш,
Шеър мехондам ба овози баланд.

Тӯсҳо!
Тӯсҳо бӯстоннишинанд,
Духтарони нозанинанд.
Ҳар ки дур афтода ночор,
Ҳамчу ман аз хоҳари ғамхори хеш,
Тӯсҳоро дида гирён мешавад беихтиёр.

Хоҳарам, эй хоҳари якдонаам!

Зиндагӣ осон набудааст,

Марг ҳам.

Бас ки кас дар зиндагии ман

намебинад барор,

Дӯстонам ҳар замон кам мешаванд.

Байтҳои ишқии ман,

Дар забонам охи сарду

дар дилам ғам мешаванд.

Ҷумла ёрон гарчи дар ёди мананд,

Ман зи ёди ҷумла ёрон рафтаам.

Рафтаам гӯё ман аз ёди ту ҳам,

Сашаро акнун фаромӯш кардаӣ,

Хоҳарам, эй хоҳарам.

Саша буд хушрӯю хушгап,

Қадбаланд, андомлоғар,

Қадди Лермонтови шоир,

То ба китфаш буд баробар.

Инак, ӯ бемору аз мардум ҷудост,

Бо хаёли ёсуманҳо,

Бо ҳавои боғу саҳро

Зиндагонӣ мекунад,

Меканад ҷон.

Хоҳарам, эй хоҳари ғамхори ман,

Бар ту месӯзад дили бемори ман,

Қоқибат мемонӣ танҳо.

Ман, ки рафтам,

меравам боз,

То бимирам дар ҷудой.

Умри талхи кӯтаҳамро,

Дар дуэле метавонам боз ҳам кӯтах кунам.

«Бод ширин коми он марде, ки û
То ба охир қоми дасташро нахӯрд.»¹
Ошиқи фаръеди най буд,
Лек ин фаръёдро,
Ношунда то ба охир рафт аз мотамсаро.
Боғи мо!...
Боғе кучо...
Охири олуҷабандакҳои мо,
Охири боғе, ки ҳар фасли баҳор,
Дар бари боми падар гул мекунад,
Дар дили ман хушку тар гул мекунад,
Хоҳарам,
Мон барги гулҳои сафедашро дигар
Аз ҳавои тифлии ман,
Бар сари тифлони зебои ту резад
ҳар саҳар.

Ох, бигзор!
Бачаҳоят лаҳзае беихтиёр,
Дар ҳақи ман чун дуо, чун ёдбуд,
Худ ба худ гӯянд,—
Дар рӯи замин
Соддалавҳе зиндагонӣ карда буд.

¹ Аз А. Пушкин.

* * *

Субх ояд боз аз дунболи субх,
Гӯиё чавдор дорад ранги дуд.
Ин замон, эй модари ранчури ман,
Дар дилу дар хотирам ёди ту буд.

Боз ой ҳар замон бар пуштае,
Сахт дар каф дошта нӯки асо,
Бингарӣ бар моҳи нав дар оби рӯд,
Ки чу кафши кӯҳнае дорад шино.

Донам он андешаи талхи туро,
Баски ту бо ҳасрату талвосае
Гоҳ пиндорӣ, ки бар хоки диёр
Нест фарзанди туро дилсӯзие.

Боз ой сӯи қабристони деҳ,
Такья дар санге кунӣ бо сад алам.
Гарму нарм оҳе кашӣ беихтиёр
Дар фироқи додарам ё хоҳарам.

Гарчи мо будем тезу тунду шӯх,
Хоҳарон буданд ҳамзоди баҳор.
З-ин сабаб он чашмҳои зиндаро
Ин қадар беҳуда андӯҳгин мадор,

Бас дигар! Мотам надору ғам махӯр!
Боядат донист расми оламин,
Ки дарахти себ ҳатто дар азост,
Чун бирезад баргҳояш бар замин.

Шодӣ худ кам бошад андар зиндагӣ
Чун садои хандаи гул дар баҳор.
Ҳам маро авлотар ояд сӯхтан
З-он, ки пӯсам беҳуда дар шохсор.

* * *

Инчунин рафтаст аз рӯзи азал —
Омада бар хеш дар сисолагӣ
Мо ҳама аз ҳар шикасте лангу шал
Сахттар бандем дил бо зиндагӣ.

Меҳрубонам, ман қариб сисолаям,
Дилработар тобадам рӯи замин.
З-он бубинад хоб дил: дар сӯзишам
Ҳамчу гулҳои саропо оташин.

Сӯхтан бошад, бимон сӯзам тамом,
Беҳуда дар гулшукуфти зерфун
Дарнаёвардам нигини тӯтие,
То ба ҳам сӯзем аз сӯзи дарун...

Он нигинро лӯлӣ дар ангушти ман
Бигзаронду ман ба ту бахшидамаш.
Ҳолия чун арғунун ғамгин шуда,
Ҳайрате дорам ба ногаҳ аз ғамаш.

Дар сарам гӯй гуми шилкобае,
Дар дилам гӯй ғуборасту қирав.
Шояд он ангуштариро додай
Бар дигар кас ханда карда зери лаб?

То саҳар бўсида ў шояд туро
Пурсадат: ангехтӣ чанду чӣ сон
То нависад шоири гӯлу аҷаб
Шеърҳои сӯзнок аз мағзи ҷон?

Бок не! Ин захм ҳам ёбад шифо,
Талх бошад лек поёни ҳаёт.
Бори аввал бесареро мисли ман
Лаънатӣ тӯтӣ чи осон фанд дод.

* * *

Кавар хобида, сахро хуфта намнок,
Хаворо бо тароват карда явшон.
Маро шаббода дар паҳнои ин хок,
Ту гӯй мекунад ҷамъу парешон.

Дар ин ҷо дурам аз ғавғои олам,
Нахоҳам хӯрд аз бешу кам афсӯс.
Азобе ҳам кашам парво надорам,
Бувад ширин азоби кишвари Рӯс.

Пурасрор аст ин ҷо нури маҳтоб,
Чи гапҳо мезанад барги сафедор.
Садои турнаро бишнида дар хоб,
Гирифта, мешавам бо ғирья бедор.

Агарчанде дигаргун гашта даврон,
Дигаргун гаштаам ман ҳам ба оин.
Валекин будаму монам ғазалхон,—
Суханпардозӣ манзилҳои ҷӯбин.

Шабонгаҳ тағсариро карда оғӯш,
Ҳамебинам ба ҷашмони фаросат,
Ки даврон бо мани чун рӯҳи нохуш,
Надорад он қадар меҳру муҳаббат.

Вале аз рӯзгори тоза хуррам,
Ман аз тақдири худ дорам таманно:
Агар хоҳӣ, ки ман осуда мирам,
Маро мон дар ватан бо ҳамватанҳо.

* * *

Ба ёдам ҳаст то ин дам, ба ёдам,
Дурахши мӯйҳоят, дилбари ман.
Нарафтам ман зи ту бедарду беғам,
Маро осон набуд тарки ту гуфтан.

Ба ёдам ҳаст шоми тирамоҳон,
Ба ҳам бархӯрдани хохи хадангон.
Агарчи рӯзҳо буданд кӯтоҳ,
Шабони дерёзаш буд чандон.

Ба ёдам ҳаст мегуфтӣ ту бо ман:
«Замони ишқварзӣ бигзарад чун,
Фаромӯшам кунӣ шояд тамоман,
Ба ёди дигаре гардида мачнун».

Маро имрӯз он боғи шукуфта
Ба ёд овард з-он фасли муҳаббат.
Чи сон мерехтам гулбартҳоро
Ба мӯю кокули марғуладорат.

Дилам ҳоло нагардидаст хомӯш,
Ба ишқи дигаре ғамгин тапида,
Туро ҳаргиз намесозад фаромӯш,
Нишонатро зи рӯи ӯ бидида.

* * *

Шӯъла зан, ахтари ман, канда нашав,
Нури сардат ба сари мо бифишон.
Натапад як дили сӯзон охир
Пушти девору дари қабристон.

Нурат олудаи ҷавзову ҷав аст,
Пур кунӣ хомӯшии саҳро.
Ларзаю хузи туро мемонанд
Туринаҳои напарида ба ҳаво.

Ман ҳам афрошта сар бар гардун
Аз паси пушта ва ё ҷангалзор
Бишнавам хониши овози касе,
Қ-аз ватан хонаду аз ёру диёр.

Ва ҳам ин тирамаҳи тиллоранг
Қоста зифти санавбарҳоро,
Барги ашк ба замин афшонад
Бар ҳама ошиқи аз ёр ҷудо.

Хуб донам, ки қариб аст, қариб
На ба ҷурми ману ҷурми дигаре
Биравам бар буни девори мазор,
Сар нҳам дар қабати хоки таре.

Бипарад нури навозишгари чашм,
Дили ман ҳам бишавад хоку туроб.
Дӯстон санги сиёҳам монанд
Бо ягон байти хуше баҳри савоб.

Лек пазруфта ғами гӯру кафан,
Гуфтаме баҳри худ ин байти расо.
Буд ҷону дили ӯ меҳри ватан
Ҳамчунон майкадае майзадаро.

* * *

Зиндагонӣ — фиреби ширинест.
З-ин сабаб дилрабою рӯҳафзост,
Ки ба дасти дурушт бинвисад
Хатти тақдири мо дурӯғу рост.

Чашм пӯшида худ ба худ гӯям,
«З-ин пас, эй дил, ҳамеша шӯр ангез!
Зиндагонӣ — фиреб, аммо гоҳ
Ребу рангаш бувад тарабomez.

Рӯ ба чархи куҳан бару аз он
Фоли тақдири хешро даръёб.
Ҳолиё, бош як дам осуда
Аз ғами марғу нақди ҳастӣ коб!»

Дида гулбаргҳо ба чанги бод,
Гӯям ин зиндагӣ гузаргоҳест.
Дӯстони забонӣ, мон, бираванд,
Мон кунанд аз ту дӯстон парҳез.

Мон навозанд бо сухан рӯҳам,
Мон бигӯянд ҳарфи тезу тунд.
Дер боз аст кардаам одат
Бар ҳама расм бечарову чун.

Арши аъло намоядам дилсард,
Гармӣ н-ояд зи оташи анҷум.
Он кӣ ҳамрӯзгори ман буд, рафт,
Гаштам аз ёри меҳрубон маҳрум.

Лек созам нитох бо лабханд
Бо ҳама дарду ранҷ бар дуньё.
Бо ҳама хубию бадияш ман
Шукр меғӯям зиндагониро.

* * *

Барг резону барг резон аст,
Мекашад охи сард фасли хазон...
Дили моро кӣ мекунад хурсанд?
Ғами моро кӣ меҳӯрад, ёрон?
Мекунам ман ба маҳ нигоҳу нигоҳ,
Дидаам сарду ҷабҳаам пурчин.
Мебарояд ба зӯр бонги хурӯс
Аз дили ин хамӯшии вазнин.
Медамад субҳ аз канори уфук,
Мешавад базми ахтарон охир.
Субҳдам кас мурод металабад,
Ман надонам чӣ хоҳам аз тақдир.
Зиндагиро, ки пушти по задаам,
Боз аз он чӣ метавонам хост?
Талаби ман висоли духтаракест,
Қош ояд ба кулбаам нохост.
То ба чашмони чун гули гандум,
Ӯ хазони маро баҳор кунад.
Хотири фотири маро нафасаш,
Ҳамчу шаббода беғубор кунад.
Як даме то дар ин ҳаёти сипанҷ
Бахти хобидаам шавад бедор,
Боз хонам ба оби чашм ашъор.
Бо ҷавонии дигарон дилшод,
Накунам аз ҷавонии худ ёд.

Маҳтоб дар лаби бом, шаббода гирди девор,
Як пайкари сафедаст рӯзи хазон сафедор.
Тальянка ¹ менавозанд, овози яккафаръёд,
Моро ба хотири мо оварда мекунад шод.

Тальянка нола дорад, менолад аз ҷудой,—
Зирфуни ман кучой? Зирфуни ман кучой?
Тальянка мекашидам ман ҳам ба шомгоҳон,
Ҳангоми навҷавонӣ дар давраи ҷавонон.
Акнун бубин чи гаштам,
то дарди дил кунам кам,
Бо нағмаи дигарҳо шодию гирья дорам...

¹ Т а л ь а н к а — асбоби мусиқии русӣ.

* * *

Боди симин, боди симини зимистонро бубин,
Дар калоби барф печон мезанад худро
ба дар.

Шоду хандонам дар ин яхбандии рӯи замин,
Зиндагиро дӯст медорам ба тартиби дигар.

Хонаи чӯбинаро чунбонда чун гахворае,
Алла мегӯяд маро чун кӯдаки беҳоб бод.
Дар вучуди дардмандам нест ин дам заррае
З-он ҳама дарде,
ки бо ман модари зорам бизод.

Он қадар дилзиндаам имрӯз,
к-аз ҳамгашти роҳ,
Бишнавам овози занҳоро, дилам гум мезанад.
Мекунам дуру дароз
аз пушти фойтунҳо нигоҳ,
Балки онҳоро хаёлан мешавам ман раҳбалад.

Аз барору бебарорӣ нест парвое маро
Зинда будан дар замин бахти
сазовори ман аст.
Ҳар касе дар хок афшонида оби дидаро,
Ӯ шарики қони гарми зиндагизори ман аст.

Содда бояд зист, осон зист дар рӯи замин,
Лек чашмат кӯр ҳам бошад агар, бедор бош.
Бодро бин, мезанад худро

ба ҳар сӯи замин,
Дил надорад, ҳаст аммо нолаҳояш дилхарош.

* * *

Бисаро он таронаро, ки ханӯз
Модари пирамон ба мо мехонд.
Гарчи ман дилшикастаам имрӯз,
Таби ман ношикаста хоҳад монд.

Бисаро, хоҳарам, хамӯш-хамӯш,
Ашкрезон шавам ҳамовозат,
Аз лабони ту мерасад бар гӯш
Шеваҳои диёри пурмеҳнат.

Таҳти овози ту маро нафасе
Мебарад ёди хонумони падар.
Чашм мепӯшаму касею хасе
Гашта баргашта мерасад ба назар.

Бисаро аз барои ман, ки маро
Хушии ҷуз ҳаёли деҳа набуд.
Аз азал шодию ғами русто
Ғаму хурсандии дили ман шуд.

Тирамоҳу баҳори деҳа хуш аст,
Баргрезони губайро ҳам
Нолиши барги зард дар гӯш аст,
Чун гапи тағабони одам.

Дар хаёлам шабу саҳар яксон
Менамояд касе маро коҳиш...
Модарам рост дар таги долон
Мурғҳоро ҳамекунад киш-киш.

Қардаам ёд мӯю рӯи варо,
Садқаи куртаҳои карбосаш...
Садқаи боду бориши русто,
Боду борони ӯ бувад дилкаш.

Ман аз ишқу ҳавои деҳистон
Майл дорам паҳе ба шеърӯ шароб...
Ҳамчу тӯси таги тирезаамон
Хоҳарам, дидамати яке дар хоб.

* * *

Тумани обию домони заминҳо пурбарф,
Партави нозуки лимӯи маҳ лағжон аст.
Аз дари хотираҳо дидани деринаи хеш,
Дар ҳавои туманолуда басе осон аст.

Барф чун реги равон мепарад
аз гӯшаи бом,
Мекунад маҳ дари моро ҳама шаб заркорӣ.
Дӯш бигрехтам аз хона мани соддаю хом,
Дар чунин шоми зимистону кашидам хорӣ.

Инак, аз дарбадарӣ омадам озурда,
Монда дар хотири кӣ? Рафтаам
аз хотири кӣ?

Ба дари хонаи чӯбии падар истода,
Меҳӯрам ғам чу фирорӣ ман аз он бебоки.

Момаи мушти парамро ба хаёл овардам,
Сӯхтам дар ғами бобои азизам чу сипанд.
Едам омад, ки дар ин шоми зимистон бо ҳам
Дар таги барфи мулоими мазористонанд.

Ҳарки дар умри ду-се рӯза ғанимат будаст,
Ҳарки аз рӯи замин рафт, намеояд пас.

Мана, аз баҳри чи бар ман ҳама
кас маҳбуб аст,
Мана, аз баҳри чи ман ошиқи рӯи ҳама кас.

Ба дари хонаи чӯбини падар истода,
Хостам шодӣ кунам, лек дилам шуд гирьён.
Пеши ин хонаву айвону саги пушти дараш
Мурданӣ омадаам гӯй ман аз гирди ҷаҳон.

* * *

Ох, ин чӣ шабе! Намаставонам
Осуда кунам ба бистарам хоб.
Гӯё, ки ханӯз ҳам ҷавонам,
Дорам ҳавасе ба ширмахтоб.

Маҳбубаи навҷавонии ман,
Эй дарду давои кӯҳнаи дил,
Бо ёди ту кардааст равшан
Имшаб маҳи пурра хонаи дил.

Афтода вале чу сояи хам,
Дар ҷабҳа ҳазор сояи чин.
Шуд хусни ҷавонӣ дар ғамат кам,
Бар хусни ҷавониам ту зомин.

Фикри ту ба сар нишастаам боз,
Чашмам ба дарахтҳои урьён.
Бо ёди ту медиҳад дил овоз,
Чун хиш-хиши боди баргрезон.

Шояд, ки ту ҳам накардаӣ хоб,
Бар ин шабу маҳ назора дорӣ.
Мекобӣ маро нишаста бетоб
Аз хотираҳои ёдгорӣ.

Ман дар дили ту агар намоҳдам,
Дар синаи ман ту гаштай гум.
Пайванд намешудааст одам,
Шуд манзили мо диёри мардум.

Акнун ба хаёли ишқи дерин,
Ман менигарам ба ширмаҳтоб,
Мечӯямат аз хаёли ғамгин,
Мебинамат аз дариҷаи хоб.

* * *

Сари худро намуда хам ба сӯям
Ба ман гӯянд гулҳо: хайр бодо!
Намебинам дигар ман рӯи дилбар,
Замини кишвари беҳтар зи ҷонро.

Гули ман, хайр, ҳар чӣ буд, бигзашт,
Ҷаҳон дидам, зи бӯстон гул бикандам.
Кунун талвосоҳои кандани ҷон
Ба монанди навозиш мепинсандам.

Ба ҳаққи он чӣ дидам дар ҳаётам
Насиби худ зи иқболу зи идбор,
Бигӯям ҳар нафас ман нуктаеро:
Ба дунё мешавад ҳар чиз такрор.

Чӣ фарке, дигаре, ояд пас аз мо
Ба дарди рафтагон дармон наёбад.
Сурудеро, ки сар кардем, фардо
Дигар кас тозатар, хуштар сарояд.

Ба хилватгаҳ нишаста бо нигораш,
Суруди меҳр хонад аз дили зор.
Дар он гаҳ шояд аз ман оварад ёд,—
Чу он гул, ки намерӯяд дигар бор!

* * *

Макун сӯям нигоҳи таънаомез,
Ки ман бар ту надорам ҳеҷ нафрат.
Ба чашмони хуморат ошиқам ман,
Ба макру ҳилатат дорам муҳаббат.

Агарчанде кунун ворафтай ту,
Вале аз диданат шодам, нигоро.
Чу рӯбаҳ хештанро мурда созӣ
Ки созӣ сайд як-як зоғхоро...

Биё, сайдам бикун, тарсе надорам,
Биё, сайдам бикун, гар метавонӣ.
Қи бар ин қалби сардам чун ту садҳо
Бизад аз ишва тири ҷонситоне.

Ту танҳо сояӣ, акси садой,
Намедорам туро ман дӯст, дилбар.
Туро дида ба ёд орам зи ёре,
Ки дорад чашмҳои нилпарвар.

Агарчи нест чандон ботавозӯъ,
Агарчи сарду бепарвост бо ман,
Вале бо печутоби қадди мавзун
Маро дар кӯраи тобу таб афканд.

Ту дар дил ҷои ӯро кай бигирӣ?
Ба сар ёди варо кай хира созӣ?
Ту бо ин нози бемехру дурӯғат
Чу ӯ кай хотири моро навозӣ?

Ба ҳар ҳолат туро хонда маломат,
Барои хеш меҷӯям тасалло:
Агар хулду ҷаҳим пайдо намебуд,
Худи одам варо мекард пайдо.

* * *

Намехоҳӣ маро, раҳме надорӣ,
Магар ман нестам он қадр зебо?
Рухам нодида бехуд мешавӣ ту,
Ба китфам монда дасти хештанро.

Чавонӣ, дар қиёми шӯру шавқӣ.
На дилсахтам, на дилгармам ба ту мак.
Бигӯ, бо чанд кас додӣ навозиш?
Ба ёдат чанд дасту чанд лаб монд?

Яқин, чун соя аз наздат гузаштанд,
Надида аз висолат коми худро.
Сари зонуи чандин кас нишастӣ,
Сари зонуи ман биншастӣ ҳоло.

Ду чашмат нимбозасту хуморӣ,
Ба ёди дигаре ҳастӣ ту масрур.
Ба ту ман ҳам надорам он қадар майл
Гирифта раҳ ба сӯи манзили дур.

Маҷӯ хушбахтӣ з-ин чӯши чавонӣ,
Аз ин як лаҳзаи бесӯзу бесоз.
Чу, бо ту дил ниҳодам ногаҳонӣ,
Бад-он сон ногаҳонӣ меравам боз.

Ту ҳам хоҳӣ ба роҳи хештан рафт,
Паси сар карда рӯзи нохушERO.
Фақат м-озор нобӯсидагонро,
Фақат ноболиғонро фанд манмо.

Ва чун бо дигаре аз тангроҳе
Зада лофи муҳаббат бигзарӣ ту,
Бароям сайру ташт он вақт ман ҳам,
Баногоҳ рӯ ба рӯ оем ҳарду.

Ба китфи ӯ ту худро ҷафс карда,
Қае таъзим бинмуда ба сӯям,
Бигӯӣ нарм баҳри ман саломе,
«Салом, хонум!» ба ту ман низ гӯям.

Ва дилро ковише н-ояд дар ин ҳол,
Нашӯрад, аз ҳучуми ғам наларзад.
Қасе дил дод, аз нав дил набандад,
Зи хокистар дигар оташ нахезад.

* * *

Дер аст ё ки зуд, надонам чӣ шуд ба ман,
Харгиз хаёлам ин набуд андар суханварӣ,
Монанд гаштам оқибат банда ба Дон-Жуан,
Чун шоири ҳақиқии шӯху сабуксаре.

Оё ба ман чӣ шуд?

Магар бо ман чӣ фол рафт?
Хар рӯз сар ба зонуи дигар бувад маро.
Хар рӯз раҳми хешро камтар хӯрам зи дӯш,
Тан дарнадода бар алами бевафоихо.

Мехостам ҳамеша, ки камтар тапад дилам
Аз наштаи муҳаббату эҳсоси содае.
Охир чӣ чӯям ин қадар аз чашми ин занон—
Айёру пурдурӯғу тихӣ аз ифодае?

Нафрини ман, паноҳ деҳ бар ман, ки доимо
Аз ҳар балову ҳар қазо мекардиям халос.
Дар сина сардҷӯшии эҳсоси бетараф,
Ҳам хашхаши паёпаи шохи кабудӣ ёс.

Андар дилам талеаи лимуии ғуруб,
Аз пушти меғ бишнавам ҳар лаҳза ин сухан:
Озодии замиро бояд талофӣ кард —
Ин даъвиго пазира шав з-ин рӯй, Дон-Жуан!

Пазруфта даъвие чунин орому беталош,
Ёбам, ки дар мазоқи ман яксон бувад ҳама —
Ҳам нузҳати муҳаббату ҳам рақси бисмилаш,
Ҳам гулшукуфту гулфишон, ҳам шӯриши дама.

Ин ҳол рафт бар ману ин фол рух намуд
Ҳар рӯз сар ба зонуи дигар бувад маро.
То ҷовидона бахти ман хандад ба рӯи ман
Тан дарнадода бар алами бевафоихо.

* * *

Қистам ман? Чистам ман? —

орзупарвар, хаёли,
Қостам дар торикистон нурҳои чашми худ.
Сарф кардам зиндагиро бо ҳама
дар мавридаш,
Сарф кардам бо ҳама ҳар чӣ маро буду набуд.

Аз ту ҳам ман бўса мегирам зи рӯи одатам,
Чунки ман бисъёрхоро инчунин бўсидаам.
Ишқ варзидан ба ман

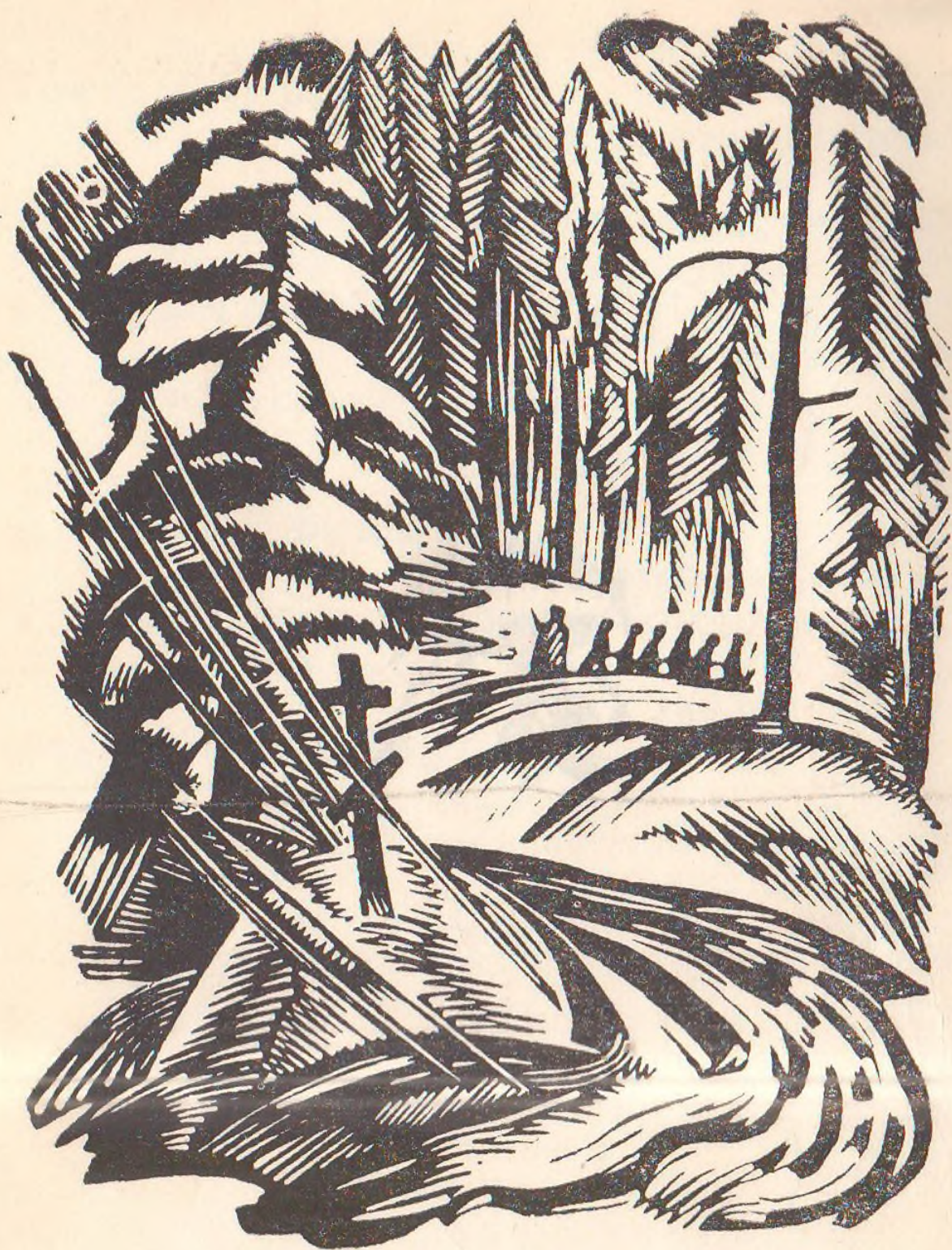
гӯгирд дардодан бувад,
Мекунам арзи муҳаббат, гӯиё дилдодаам...

«Қонакам», «ширинакам»,

«доим вафодорам ба ту» —
Дар забонам ин суҳанҳо
гашт такрор он чунон...
Бар ҷаҳони андаруни одамӣ гар бигзарӣ,
Ту наёбӣ зарраи поки ҳақиқат бегумон.

Лонаи ҳилму тараҳҳум

нест з-ин боис дилам,
З-ин сабаб ман ҳам намесӯзам,
намесозам фиғон.

ЛЕНИН

(Порча аз достон)

Нест қонунро сару сомон ҳанӯз,
Меҳурӯшад дар ватан тӯфон ҳанӯз.
Гашт озодӣ раҳо аз қайду баст,
Ќӯш зад, бедоду ғафлатро шикаст.

Россия, меҳри ту дилро ёр шуд,
Дар ғами ту қони ман бемор шуд.
Чанд сол аст, ки намеояд ба гӯш,
Ак-аки сағҳою овози хурӯс.
Манзили ороми мо пуршӯр, шуд,
Ҳарфи осоиштагӣ з-он дур шуд.
Нақши пой аспҳои оташин
Ҳамчу чечак монд дар рӯи замин.
Гур-гури пою фиғону нолаҳо
Мерасад аз ҳар каноре як садо.
Ин магар хоб аст ё бедорӣ аст,
Ки гурӯҳи ваҳшиёни зарпараст
Ҳалқа баста гирди мо аз ҳар тараф,
Чун печенегҳо саф андар пушти саф?
Ман-ку бедорам, на дар хоби гарон;
Бо ду чашми сар ҳамебинам аён:
Мавҷзан ғавҷи саворон меравад,
Асптозон сӯи майдон меравад.

Дар кучо чангу кучо онҳо равон?
Дод мегӯяд замини безабон.
Ман надонам, моҳи нав рахшон бувад,
Ё ки он наълпораи аспон бувад?
Воачаб, омехт гӯё ин замон
Пеши чашми ман замину осмон...
Лек чашми дил маро огоҳ кард:
Қ-аз шарар в-аз оташи шамшери сард
Ин диёри ҷону пайванди маро
Менамоянд банд-бандашро чудо.

Россия! Бар гӯш мефорад ачаб,
Россия! Дилро биёрад дар ғзаб.
Ин замон долу дарахтат ҷон гирифт,
Гул ба сар бойчечаки хандон гирифт
Аз кучо исьёнгаре пайдо шудааст,
Бар сарат ин шӯришу ғавғо шудааст?
Аз дили ту бурдааст оромро
Як аҷоиб одами ҳақгӯ,

даҳо!

Ман на мафтунӣ қаду болои ӯ,
Зинро ҳаргиз надидаст пой ӯ!
ӯ ба душман ҳамлаи сӯзон накард,
Дар кафи ӯ теғ ҳам ҷавлон накард,
Не саре аз гардане андохтаст
Не сафе бо хок яксон сохтаст.
Лек мекушт тоҳ-гоҳе дар шикор
Чумчукеро, гар кунад кораш барор.
Ин шудааст одат, ки бошад қаҳрамон
Марди ҷавшанпӯшу ханҷардармиён.
Буд Ленин гарчи як марди калон.
Чаннабозӣ менамуд бо кӯдакон.
Мисли баъзеҳо набудаш мӯи сар,
Қи барад дил аз занони ишвагар.

Лаълии пурнур буд пешонааш,
Буд ширин хандаи тифлонааш.
Мерасид як марди оддӣ дар назар,
Хоксору меҳрубон мисли падар.
Ман надонам, бо чи эъҷозу чи сон
Ларзае андохт дар рӯи ҷаҳон?
Лек ӯ ларзонд.

Ё фаръёд кун,
Ё ки хоки тира бар сар бод кун!
Ҷӯш зан, бӯрон, аз ин бебоктар,
Наъра зан, эй раъд, шиддатноктар!
Пок кун 3-ин мардумони бенаво
Нанги зиндону ибодатхонаҳо!

Як замон ин ҷо аҷаб бедод буд,
Бар сари мо панҷаи ҷаллод буд.
Дар асоси бахти вожуни башар
Салтанат меҳост шахси ҳилагар.

Тахти шах пӯсидаю бадбӯӣ шуд,
Кори шоҳон фисқу базму тӯӣ шуд.
Хоҷа давлатро ба зар савдо намуд,
Ӯ зи банкир симу зар пайдо намуд.
Халқ менолид, дар ин ҳоли зор,
Буд шахсери ҳамеша интизор...
Шуд ато он шахс...

Бо номи Ленин.

Тарҳи нав андохт дар рӯи замин.
Ӯ даромад пеш, мо ав пушти ӯ,
Дар талоши бахту иқболи накӯ.
Гуфт: то бошед дар амну амон,
Даст гиред зиндагиро, дӯстон,
Роҳи дигар нест баҳри ранҷбар
Ғайри Шӯрою низоми коргар...

Пеш мерафтем дар хавфу хатар,
Сӯи он манзил, ки мекард ӯ назар.
Пеш мерафтем сӯи он макон,
К-ӯ дар он медид бахти одамон.

Фавт шуд...

Акнун чи суд аз нелаҳо!
Шуд забонам лол назди ин азо!
Аз дили фӯлодҳои наъразан
Охирин бонги видоъ ҳам шуд баланд.
Он ки моро ҳаст кард, имрӯз нест,
Лек суд аз нолаю афсӯс нест!
Рафт ӯ, аммо ки фарзандони ӯ,
Мардуми парвардаи дастони ӯ,
Мамлакатро дар ҳамин обу алоб
Медиханд монанди фӯлод обу тоб!
Мекунанд бовар, ки «Ленин мурдааст»?
Ҳеҷ гаҳ! Ҳарчанд дил озурдааст.

Дар раҳи Ленин вафодорӣ кунанд,
Кори ӯро дар амал ҷорӣ кунанд...

ДОСТОНИ 36

Дар Руссияи пиёда,
Пиёдараҳ зиёд аст.
Аммо раҳе, ки кӯр аст —
Гӯр аст.
В-он раҳ,
ки ноқариб аст —
Салиб аст.

То Енисей шумурдам
Бероҳаю раҳи кӯр —
Шашто ҳазору як санг —
Шашто ҳазору як гӯр.

Уроли сангпайкар,
Ҳар санг — халтаи пур,
Истода ҳамчу девор
Дар пеши ин раҳи дур.

Дар пой пайкари ӯ
Сибиру Тайга хоб аст.
Гаҳ бод мекунад кӯр,
Гаҳ барф мекунад гӯр,
Тай карданааш азоб аст.

Бӯрони даҳшатовар
Чун дев мекашад ох.
Барфи сари раҳашро
Бо панча мезанад бод,
Монанди хирмани коҳ.

Конвои шалпари тар
Бо бандиён баробар
По монда,
Мекунад хоб,
Монанди хоббедор
Дар шоми ширмаҳтоб.

Хоҳӣ агар гурезӣ,
Раҳро дигар кун,
Аз ҷон гузар кун.

Байни асиру аскар
Меҳри бародарӣ нест.
Охир, ҳудаш асир аст
Бечора аскар.
Агар сари туро ӯ
Нишон нагирад имрӯз,
Фардо сари худи ӯ
Нишона мешавад,
Беҳуда меравад.

Лекин агар гурезӣ,
Бигрез, эй асир!
Ҷонро ба каф бигир,
Аз роҳи худ нагард.

Бар чашм меҳалад барф
Монанди шишапора.

Мушкил бувад давидан
Бӯрон.
Мегирад аз гиребон
Аз рӯи барфи лағжон.
Аммо ту таҳти оҳанг —
Таҳти садои занҷир
Бигрез, эй асир.

Бигзор мирад он кас,
Қ-ӯ худ бародарашро
Пеши камон гирифта,
Яъне нишон гирифта
Бадарға мебарад.

Ту дону барфу бӯрон,
Ту дону ҷангалистон.
Завлона мон хурӯшад,
Ту ро фурӯшад.
Лекин ту аз дами тир
Бигрез, эй асир!
Монанди як шикор
Хирси сафедвор.

Дар пушти Урал...
Имрӯз
Дар деҳаат баҳор аст,
Як дашт лолазор аст.
Шабҳои моҳтобӣ
Маҳтоби ширполо
Дар шир мекунад тар
Бому даратро.
Дар пушти Урал имшаб
То рӯз

Майда-майда
Борони майда борид,
Шаҳдона гул кушод,
Булбул саронд.

Он чо пурарғувон аст,
Сад духтари ҷавон аст,
Сад рӯи моҳпора,
Сад чашм —
Сад ситора,
Сад кокули хамида,
Сад синаи дамида.

Дастат расад ба мӯе,
Бӯи чаман кунад мӯ.
Рӯят расад ба рӯе,
Бӯи ватан кунад рӯ.
Охир, дили ту ку?..

Қонвои шалпари тар
Бо бандиён баробар
По монда,
Мекунад хоб
Монанди хоббедор
Дар шоми ширмаҳтоб.
Хоҳи агар гурезӣ,
Рахро дигар кун,
Аз ҷон гузар кун.

Бар чашм меҳалад барф
Монанди шишапора.
Мегирад аз гиребон
Бӯрон.

Мушкил бувад давидан
Аз рӯи барфи лағжон.
Аммо ту таҳти оҳанг —
Таҳти садои занҷир
Бигрез, эй асир.

Бадарға кӯи сахт аст,
Бо марг бар баробар.
Чун сайди пойбаста
Биншаста дар паси дар,
Гоҳе бисӯзӣ бетоб,
Гоҳе шавӣ об.

Деху дарат нагардад
Аз хотири ту берун.
Дар ёди ин бинолӣ,
Дар ёди он бигӯй:
Холо чигуна бошад,
Оё шуда дигаргун?
Оё касе мариз аст?
Ё охирин рафиқат,
Ё модари шафиқат
Аз ғам қазо кард...

Аз ин хаёли вазнин,
Аз ин хаёли ғамгин,
Девона мешавӣ.
Меҳоҳӣ хест аз ҷой,
Меҳоҳӣ хест бар пой
То ҳонаро шикаст,
Завлонаро шикаст,
Аз хештан гурехт
Сӯи ватаң...
Гурехт...

Аммо ду чашми аскар
Бар шонаи ту банд аст.
Манораи асорат
Сахту баланд аст.

Халосӣ аз бадарға,
(Хоҳӣ агар бидонӣ)
Чи гуна ин азоб аст,
Ин қиссаро бикун гӯш,
Ин қисса —
Як китоб аст:

Яку...
Дую...
Сию шаш...
Зиндонӣ дар кашокаш.
Танг аст кунчи зиндон
Бар сию шаш пурармон...

Истода ҳамчу маҳбас
Шлисельбург маҳкам.

Дар гӯши ӯ шабу рӯз
Даръёю боду борон,
Тарона месароянд,
Пур аз ғаму алам...

Афтода тӯи зиѣдон
Ин сию шаш пурармон
Бо айби сарбаландӣ,
Яъне, ки мардӣ.

Бо халқи хору зор,
Бо халқи нотавон
Буданд меҳрубон,
Ин сию шаш
Ҷавон.

Аз хотират нарафтаст
Исѣни соли панҷум?..
Нишонаи бародар,
Сари бародараш буд.
Аз дасти додари худ
Мерехт хуни додар,
Дар пушти сангу
Сангар.

Яке —
Қонун мепарастид,
Буд пуштибони давлат.
Дигар —
Бо хашм теша мезад
Бар пояғони давлат;
Мекард доманашро
Дар хуни додараш тар...

Дидӣ,
Чи рӯзи маҳшар?

Оё ба хотират ҳаст,
Якбора аскар омад?
Як даста аз казакҳо
Бо тӯпу ханҷар омад...
Он рӯз тири аскар
Монанди жола мерехт.
Он рӯз хуни мардум
Аз рӯй —
Қатра-қатра,
Аз мӯй —
Қатра-қатра,
Чун барги лола мерехт.

Он рӯз,
Дида будам,
Хунобаҳо равон буд,—
Дар рӯи барфи симин
Сад шохи арғувон буд.

Ҳар кӯдаке, ки он рӯз
Аз бому аз дар афтод,
Ҳар навҷавон,

ки он вақт

Дар пушти сангар афтод,—
Садбаргу арғувон шуд.
Якбора дашту майдон,
Дар чилаи зимистон
Гулзори мурдагон шуд.

Аз он ҷамоат он рӯз
Бар дасти лашкари сорғ,

Яку...
Дую...
Сию шаш
Бадбахт зинда афтод,
Шуд кунчи маҳбас обод.

Яку...
Дую...
Сию шаш
Ёғии оташинхӯ
Ношод месуруданд
Дар ёрбуди ёрон,
Дар ёди хонаю дар,
Дар ёди рӯи модар.

Ногаҳ
Даромад аз дар
Сардори қалъабонон...
Яку...
Дую...
Сию шаш...
Бо панҷааш шуморид,
Пас гуфт:
Сарбадорон!
Маҳбусхона танг аст,
Гарчи зи хорасанг аст
Аз ҷумлаи шумоён
Яку... дую...

сию як —

Нафар
Берун барояд аз дар,
Зудтар!
Ин амри қалъадор аст;
Вакзол интизор аст.

Сахрою барфу бўрон,
Поезд меравад пеш,
Хамёза мекашад рельс
Фаръёд мекунад бод,
Ношод.
Маҳбусҳо хамӯшанд,
Дар дасту пояшон банд.
Ќуз аскарон надонанд
Ќ-онҳо кучо равонанд?..

Дар Руссии пиёда,
Пиёдараҳ зиёд аст.
Аммо раҳе, ки кӯр аст —
Гӯр аст.
В-он раҳ, ки ноқариб аст —
Салиб аст.
То Енисей шумурдам
Бероҳаю раҳи кӯр —
Шашто ҳазору як санг —
Шашто ҳазору як гӯр.

Ќатора медавад пеш
Аз байни барфи сахро.
Дуди зуғола печон
Чун дастбанди занҳо.
Бар кӯҳ мебарад ӯ,
Яъне ба кунҷи олам
Бар кони сурбу тилло —
Бар гӯри зиндаҳо.

Аз рӯи соддалавҳӣ,
Шояд гумон намоӣ,
Он зар, ки аз тағи кон
Ту меканӣ

Ба мисрон,
Ҳамчун ба дандон,
Бар дасти духтари ту
Дастона мешавад он...
Ҳайфи ҳаёли ширин,
Сад ҳайфи армон...

Поезд медавид,
Ҳамёза мекашид,
Торикиро раҳорах
Чун парда медаронид.

Вақте ки посбон хуфт,
Маҳбуси Сию як
Дар гӯши дигарон гуфт:
Имшаб,
 ки нест маҳтоб,
Имшаб намекунам хоб.

Бар ман мадад намоед,
Завлонро кушоед.
Бояд гурезам аз раҳ
Дар ин шаби сияҳ.
Дар зери нӯлаи бод,

Ҳар он чи бод,
Бод,
Ман раҳна мекушоям,
Оҳиста мефароям...

Си пайкари тановар
Бархост пеши аскар,
То раҳнаро набинад
Аз пушти роғаи дар.

Ин даста рафта-рафта
Бисъёр мухтасар шуд.
Ҳар кас ба ҳар кучое
Афтоду дар ба дар шуд.

Аз ин шумора охир,
Панҷ одами дигар монд —
Он панҷ марди ночор
Дар ҳабсхонаи тор.

Дар пушти қалъа чун гург,
Уллос мекашад бод,
Аз дида мепарад хоб.
Дар орзуи русто,
Дар ёди маргзорон,
Аз дида мечакад об,
Сӯзанда ранги симоб.
Андеша мебарад дур,
То гӯшаҳои дунё,
То дашту деҳу дарё,
То кӯдакии дерин,
То кӯдакии ширин.

Ку боғу сабззорон,
Ку резаборон.
Ку шои ширмаҳтоб
Гарди ту
Лаб-лаби об...

Ин ҷо чи метавон дид
Ҷуз кунҷи тираю тор,
Ҷуз ҳалқаҳои занҷир,
Ҷуз ашки шаш
Қатор?

Аз байни панҷ маҳбус
Имшаб Яке нахобид
Сӯхону арра дар даст
Тирезаро бурид,
Оинаро шикаст.

Рӯзона посбонон
Вақте дараш кушоданд,
Диданд хона холист,
Чун гӯри кӯҳна холист...
Маҳбуси панҷумин
Рафт,
Бо барфу бод аз ин дар,
Ёдаш ба хайр.

Бас рӯзҳо гузаштанд
Мисли қатори раҳвор.
Бас шомҳо гузаштанд
Якранг,
Тираву тор.
Мекард пунбакорӣ
Бори дигар зимистон.
Бӯрон ҳарир мебофт
Бар қомати дарахтон.
Ногаҳ даҳон кушоданд
Дарвозаҳои зиндон
Чу гургон.
Яку...
Дую...
Сию шаш
Зиндонии ҷавонро,
Чун луқмаҳо гирифтанд
Баргашта зери дандон.

Бар чашмҳои панҷум,
Яъне асири панҷум,
Як лаҳза чашм монда
Маҳбуси охирин гуфт:
«Он ҷо, ки шӯр дар сар
Даръёи Об ҷорист,
Он ҷо яке диёр аст,
Хурду ғарибу хор аст.

Барфаш чу бистари ку,
Бодаш чу зулфи ёр аст,
Печону тор-тор аст.
Дар чилаи зимистон
Ҳар банда дар лаби об
Дар байни хирмани каҳ
Осуда мекунад хоб».

Панҷум
Ба ӯ чунин гуфт:
«Чилсолаам, валекин,
Деви дилам ҷавон аст,
Озодӣ пеша дорад,
Талқин ба беша дорад.
То дидаро диҳам об
Аз уфқи арғувонӣ
Ҷовидонӣ...

Шоме, ки аз тиреза
Танҳо ҳазида рафтам,
Деви дилам шуд ором
Дар ин мани гуреза
Пушту паноҳи ман буд
Борони дашту сахро.

Аммо
Паям нашуд кӯр
Аз чашми посбонҳо».

Тӯфони соли ҳабдах
Бар чарх сина мезад.
Аз абрпора гардун
Бар хеш пина мезад.

Зиндониёни дерин
Дар зери боду борон,
Аз ҳамдигар дубора
Як-як чудо шуданд.
Яку...
Дую...
Сию шаш...
Ин ҳалқаҳои занҷир
Аз ҳам раҳо шуданд.

Ҳар кас
Ба хонааш рафт,
Бар остонааш рафт;
Бори дигар чаман дид,
Шахдонаи ватан дид.
Қӯобай равон ёфт,
Маҳтобу арғувон ёфт.
Аммо ҷавониашро,
Дилдори ҷониашро
Бо кофтан
Намеефт.
Ҳар кас аз ин ҷамоат
З-ин рӯй дар ғазаб буд,
Пуртобу таб буд.

То маснади ситамро
Бар хоку хун нишонанд,
То қасди худ ситонанд,
Тиру камон
Гирифтанд,
Бо шӯри инқилобӣ,
Бо бонги Октобръ
Роҳи калон гирифтанд...

Бас рӯзҳо бирафтанд,
Бас шомҳо гузаштанд...
Сию шаш ормонӣ,
Он дӯстони ҷонӣ,
Бори дигар
Баробар
Дидори ҳамдигарро
Диданд дар бари шаҳр,
Аммо ба шакли мрамор.
Яку...
Дую...
Сию шаш
Санги катибакорӣ —
Аз умри ормонӣ,
Бо ҳам нишаста буданд
Дар хокдони ёрон,
Чун санги осмонӣ...
Ҳар шом меҳурӯшанд
Зангӯлаҳои маъбад.
Ҳар шом мекунам ман
Бар сию шаш...
Ибодат.

Гӯянд,
Зери гардун,

Мардум шумора дорад,
Ҳар бурҷи осмонҳо
Садҳо ситора дорад.
Лекин ман аз сари шаб
Ҳар чанд мешуморам,
Яку...
Дую...
Сию шаш...
Аз сию шаш ситора
Берун намебароям.

ОДАМИ НАҲС

Эй ошнои ман, эй ошнои ман,
Бемору музтарам, бас хастахотирам.
Кай донам аз кучо омад ба чони ман
Ин дарди бедаво.

Гаҳ нӯла мекашад бода ба гӯши ман,
Чун боди гармсер дар дашти бесамар,
Гаҳ мағзи абтарам
Барги хазон барин,
Гӯй ту бар замин мерезад аз сарам.

Васвосае маро девона кардааст,
Шабҳо тамоми шаб чашмам кушодааст.
Як одами сиёҳ,
Яъне сиёҳном,
Яъне сиёҳрӯй,
Як пайкари гуноҳ,
Биншаста рӯ ба рӯ бо ман шаби тамои
Сулфида мекунад хоби маро ҳаром.

Хам гашта бар сарам
Чун бар сари ҷасад,
Аз як сияҳ китоб
Меҳонад ӯ ҳадис,

Монанди хоби бад,
Аз зиндагонии як бандаи ҳабис.
Тарсу ҳаросу ғам чо мекунад ба дил,
Ин одами сиёҳ,
Ин сурати разил!
Ғур-ғуркунон ба ман,
Меғӯяд, эй ғариб,
Ҳар боби ин китоб
Хеле шуниданист, чун қиссаи аҷиб:

Он бандаи ҳабис,
Чун кӯчагарду лаш
Мастона додааст бар бод умри хеш
Дар кишваре, ки он
Машҳур будааст бо дузду ҳарзааш,
Бо барфу боди хеш.

Бӯрони бесараш рӯзи ҳавои барф,
Мериштааст чарх
Аз пунбаҳои барф.
Дар он диёри шум,
Дар мушту мочаро,
Беҳтар набудааст аз қаҳрамони мо.

Аммо суҳаншинос,
Бе шубҳа шоире.
Шеъраш баланд не, аммо муассире.
Бо як зани ғари аз чил гузаштае
Дар кӯчаҳо равон, ҳарду кашон-кашон,
Меғуфтааст — арӯс,
Эй шоҳи духтарон, ҳастӣ ту меҳрубон.

Меғуфтааст — бахт
Эъҷозии панҷаю ақлу заковат аст.

Гар ақлу панчаат чолоку тез нест,
Бехуда ғам махӯр,
Бехуда ҷон макан,
Ҳиммат ба ҷой нест,
Бадбахт хоҳӣ зист.

Меғуфтааст — агар
Хуб нест аз азал,
Хуб ҳам намешавад, туф кун ба қисматат,

Дар зери раъду барк,
Дар байни барфу бод,
Ё дар талоши ризқ,
Ё дар талоши ҷон,
Ҳатто гаҳи азо,

ҳатто гаҳи ҷазо,
Оддию хандарӯ будан дар ин ҷаҳон,
Амрест дилписанд.
Ҳаргиз набуду нест з-ин санъати баланд».

«Эй одами сиёҳ, эй хоби ҳавлноқ,
Ин ҳиммати бузург,
Ин қувваи сутург,
Не дар вучуди туст, не дар вучуди ман!
Бо неку бо бадӣ он шоири аёш,
Охир, маро чи кор.
Аз саргузашти ӯ
Бар дигарон бихон,
Бар дигарон бигӯ».

Дар байни ин суҳан,
Созад ниғаҳ ба ман,
Ду чашми обии қадре сафедтоб,
Чун шишапораи рахшон дар офтоб.

Он пайкари сияҳ бас хира мешавад,
Пешам чу рӯҳи бад.
Гӯё ба гӯши ман оҳиста гуфтанист,
К-эӣ дузд, дидаам,
Ту пардаи ҳаё аз рӯ даридаӣ,
Муште кашидаӣ, ҷайбе буридаӣ.

.

Эӣ ошнои ман, эӣ ошнои ман,
Бемору музтарам, бас хастахотирам.
Кай донам аз кучо омад ба ҷони ман
Ин дарди бедаво.
Гаҳ нӯла мекашад боде ба гӯши ман,
Чун боди гармсер дар дашти бесамар.
Гаҳ мағзи абтарам
Барги хазон барин,
Гӯӣ ту бар замин мерезад аз сарам.

Шоми сиёҳу сард,
Хилват тамоми шаҳр.
Ман аз ғаму алам
Дар пушти шишаам танҳо нишастаам,
Не интизори дӯст, не зори маҳраме.
Борида аз ҳаво болои барф барф,
Кони сафедааст, гӯӣ ту ҳар тараф.

Долу дарахтҳо гӯё савораанд,
Истода рӯ ба рӯ,
Дар чакмани сафед печида то гулӯ.
Аз байни шоми тор
Дармерасад ба гӯш овози чуғзи зор.
Ларзонда меравад ҳар шохаро шамол,
Дар ҳукми оҳи сард,
Дар сурати ҳаёл.

Гӯй ту ҳар дарахт сум мезанад ба боғ,
Дар аспӣ беқарор,
Чун раҳзани савор.

Дар ин қарори шаб ин пайки хуб нест...
Бинам, ба хонаам танҳо набудаам.
Он одами сиёҳ,
Дар сар сияҳкулоҳ, чун хотираш сиёҳ,
Андар канори ман,
Дар интизори ман,
Қайҳо нишастааст.

Хир-хир нафаскашон
Биншаста пештар,
Бо ман бари ба бар,
Мегӯяд, эй ҷаноб!
Ҳаргиз надидаам аз нокасон касе
Шабҳо накарда хоб,
Бечӯю бар абас ҳар дам кашад азоб.

Гуфтем, ин суҳан шоистаи ту нест.
Имшаб, ки моҳтоб дунё ғирифтааст,
Дарди муҳаббатат боло ғирифтааст.
Дар ин тариқа шаб шояд ба хонаат
Меояд аз фалак аз олами хаёл.
Зебо арӯсаке,
Бо соқи хуштарош, бо синаи баланд,
Сар то қадам ҳиҷоб,
Аз нури моҳтоб.
Сонӣ ту ҷилд-ҷилд мемонӣ рӯ ба рӯ
Ашъори ёваи худро ба пеши ӯ?
Биллаҳ, ки шоирон зоти аҷоибанд.
Бо мо ба изтироб,
Бо сӯзу печу тоб

Бинмуда гуфтугӯ,
Беҳуда мекунанд
Моро базе хароб.
Гӯё ба духтаре,

к-аз гармии мизоч,
Рухсораҳои ӯ гармича бастаанд,
Вомехӯрад яке пурҳарфи зиштрӯ.
Монанди ташнае дар чустуҷӯи об,
Духтар канори ӯ бас мекашад азоб.

Дар ёду хотирам ҳоло намондааст,
Ман худ надидаам гӯё,
шундаам.

Дар деҳи кӯчаке аз деҳаҳои Рус,
Дар хонаводае дар байни кӯдакон,
Мегашт кӯдаке жӯлида як замон.
Мӯяш чу коҳ зард, чашмаш кабуд буд,
Монанди оби рӯд...

Қам-қам бузург шуд,
Шуд балки шоире.
Табъаш баланд не, аммо базе ҷазуб,
Даръёи шеърӣ хуб.
Бар як зане, ки ӯ аз чил гузашта буд,
Мегуфт — ишвагар,
Мислат надидаам духтарчаи дигар».

Эй одами сиёҳ,
Арвоҳи норизо!
Бо ман кӣ будааст,
Акнун шинохтам...
То гуфтам ин ду ҳарф,
Якбора аз ғазаб,
Аз дасти ман парид
Сӯяш асои ман,

Шуд хона пурсадо
Аз охи он сиёх.

Рафту фурӯ нишаст
Махтоб дар уфук,
Канду сафед шуд ранги тирезаам.
Субҳи сафо дамид,
Қўки шаби сиёх дар пеши ман дарид.
Бинам, набудааст
Дар хонаам касе,
Ман худ кулоҳпӯш истодаам ба по...
Дар пеши пой ман оинапораҳо.

ини рафтааст аз рузи азал. <i>Тарҷумаи Лоиқ.</i>	147
хобида, сахро хуфта намнок. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	149
хаст то ин дам, ба ёдам. <i>Тарҷумаи Лоиқ.</i>	
ин, ахтари ман, канда нашав. <i>Тарҷумаи</i>	152
фиреби ширинест. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	154
барг резон аст. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	156
таби бом, шаббода гирди девор. <i>Тарҷумаи Собир</i>	157
ин симини зимистонро бубин. <i>Тарҷумаи Собир</i>	158
зо, ки ханӯз. <i>Тарҷумаи Бозор</i>	160
иниҳо пурбарф. <i>Тарҷумаи</i>	
Бо раҳи вайронае беихтиёр. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	162
Хонадони падарӣ омадаам. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	164
Нагардад мурғи ку дар марғзор. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	164
Тирамоҳ. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	14
Хавои Русь боронист. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	15
Эй, Русь кушой шахпаратро. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	16
Шоирӣ охирини деҳқадаам. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	19
Авбош. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	21
Узри авбош. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	23
Ҳама мавҷуди зинда андар олам. <i>Тарҷумаи Лоиқ.</i>	29
Эй олами сеҳрноки деринаи ман. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	31
Чангам накунед, ҳар чӣ шуд, шуд! <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	33
Хештанро накунам баъд аз ин фанду фиреб. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	34
Ҳар чӣ бодо бод! Ман бебозгашт. <i>Тарҷумаи Лоиқ.</i>	36
Ин кӯча ба ман шинос бошад. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	38
Гашт оҳиста хомӯш оташи дил, оташи ишқ. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	40
Ҷоми дасти дигаре бошӣ, чӣ ғам. <i>Тарҷумаи Лоиқ.</i>	42
Эй ёри азиз, паҳлӯям шин. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	44
Ба бепарвой озорам мадеҳ, ёр. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	46
Инчунин бефара набудам ман. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	48
Мактуб ба модар. <i>Тарҷумаи Бозор Собир</i>	50
Мо фониём, меравем аз даҳр оқибат. <i>Тарҷумаи Лоиқ</i>	52

Шуд хона пурсадо
Аз охи он сиёх.

	54
	57
Рафту фурӯ нишаст	59
Маҳтоб дар уфук,	Бозор . 61
Канду сафед шуд ранги тирезаа	63
Субҳи сафо дамид,	65
Кӯки шаби сиёх дар пеши ман	69
Бинам, набудааст	73
Дар хонаам касе,	Лоиқ . 78
Ман худ кулоҳпӯш истода	81
Дар пеши пой ман оина	85
	89

А ФОРСӢ

ардхоям. Тарҷумаи Лоиқ.	95
профе ман имрӯз. Тарҷумаи Лоиқ	97
Ту эй Шохона, эй Шохонаи ман. Тарҷумаи Лоиқ.	100
Ту гуфтӣ: Саъдии оқил. Тарҷумаи Лоиқ.	101
Набудам ҳеч вақте ман ба Босфор. Тарҷумаи Лоиқ	102
Дар кишвари шоми заъфаронӣ. Тарҷумаи Лоиқ	104
Дар ҳавои кабуду тозаю соф. Тарҷумаи Лоиқ	106
Маҳтоб чу гирдаи тилоӣ. Тарҷумаи Лоиқ	108
Ҳаст дар мулки Хуросон як даре. Тарҷумаи Лоиқ.	110
Ватани нилгуни Фирдавсӣ. Тарҷумаи Лоиқ.	112
Гар ба ҳукми ҳаёт бишморӣ. Тарҷумаи Лоиқ	114
Ба баҳри зарҳалии мӯйҳояш. Тарҷумаи Лоиқ	116
Чаро ин гуна тобад хира маҳтоб. Тарҷумаи Лоиқ.	118
Бош хомӯш, эй дили содда. Тарҷумаи Лоиқ	120
Кишвари шӯҳшанги нилуфом. Тарҷумаи Лоиқ	122
Нохудои замин. Тарҷумаи Лоиқ	124
Роҳи ман. Тарҷумаи Бозор Собир	127
Ба сағи Качалов. Тарҷумаи Лоиқ	133
Дардномаи сағ. Тарҷумаи Лоиқ	135
Эй хумори бўса, лабҳои маро. Тарҷумаи Бозор Собир	137
Ба сарои падар намеоям. Тарҷумаи Бозор Собир	139
Номае барои хоҳарам. Тарҷумаи Бозор Собир	141
Субҳ ояд боз аз дунболи субҳ. Тарҷумаи Лоиқ	145

Инчунин рафтааст аз рузи азад.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	147
Кавар хобида, сахро хуфта намнон.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	149
Ба ёдам ҳаст то ин дам, ба ёдам.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	152
Шӯъла зан, ахтари ман, канда нашав.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	154
Зиндагонӣ фиреби ширинест.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	156
Барг резону барг резон аст.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	157
Маҳтоб дар лаби бом, шаббода гирди девор.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	158
Боди симин, боди симини зимистонро бубин.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	160
Бисаро он таронаро, ки ханӯз.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	162
Тумани обию домони заминҳо пурбарф.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	164
Оҳ, ин чи шабе, наметавонам.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	166
Сари худро намуда ҳам ба сӯям.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	167
Мақун сӯям нигоҳи таънаомез.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	169
Намехоҳи маро, раҳме надорӣ.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	171
Дер аст ё ки зуд, надонам чӣ шуд ба ман.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	173
Кистам ман, чистам ман? Орзунарвар, ҳаёли.	<i>Тарҷуман Лоиқ</i>	

ДОСТОНҲО

Ленин.	<i>Тарҷуман Мӯъмин Қаноат</i>	177
Достони 36.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	181
Одами наҳс.	<i>Тарҷуман Бозор Собир</i>	198

Сергей Есенин

ПОРА ЦВЕТЕНИЯ

(на таджикском языке)

Мухаррир *М. Шералӣ*

Рассом *В. Пӯлодов*

Мухаррири расмҳо *Т. Қоролева*

Мусахҳеҳ *С. Ҳалилов*

Мухаррири техники *Р. Анисимова*

ИБ № 714

БА матбаа 13/IV-1977 супурда шуд. Ба чопаш 29/VII-1977 имзо шуд. Формати 70×90^{1/32}. Қоғози иллюстационии 80 гр. Чузъи чопии шартӣ 7,6. Чузъи нашрию ҳисобӣ 5,92. Адади нашр 10000. Супориши № 1050. ҚЛ 03292. Нархаш 95 тин.

Душанбе, нашриёти «Ирфон», кӯчаи Айнӣ, 126.

Комбинати полиграфии Комитети Давлатии Совети Вазирони РСС Тоҷикистон онд ба корҳои нашриёт, полиграфия ва савдон китоб.

Душанбе, хиёбони Ленин, 37.